

ENGESTRÖM, JOHAN VON

Mera om börs, cours, agio,
riksgälds-contoirs handel, m.m. Anon.
Stockholm, tryckt hos C.F. Marquard,
1800

(Marquard
1800

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök*:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra*:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

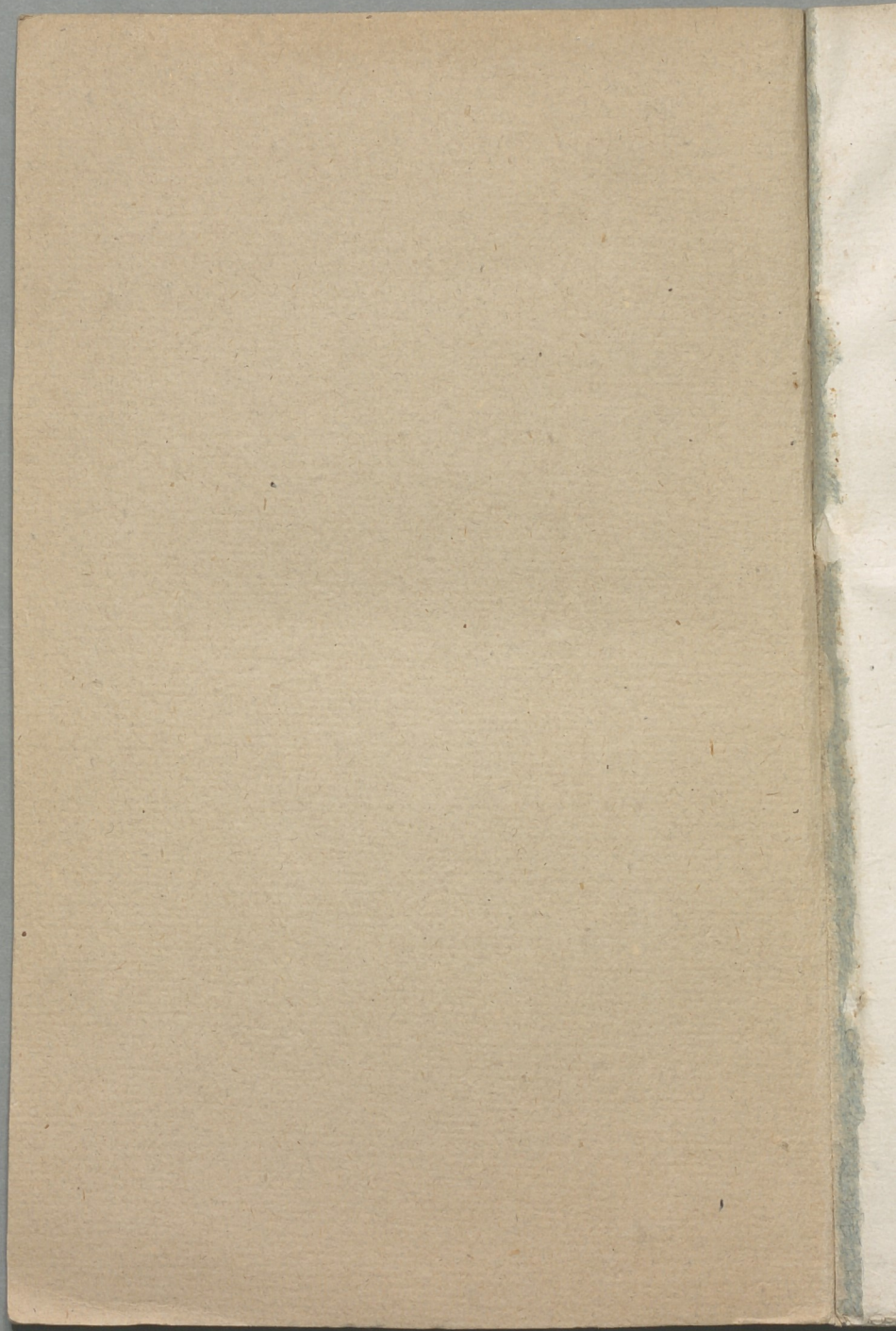
1700-1827

2. A

Polit. skon
Baukwaer.
(M.)
1700
1700-1827

1800.

(Engeström)

Polit. ekon.
Bankväs.
(Br.)
1800
1700-1829

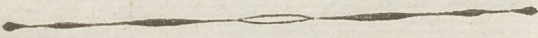
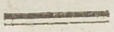
M E R A

ÖM

BÖRS, COURS, AGIO,
RIKSGÄLDS - CONTOIRS

HANDEL, m. m.

JOHAN ...

STOCKHOLM,
Tryckt hos C. F. MARQUARD, 1800.

Innehåll:

Om Börs	- . - -	Sidan 1.
— En viss Mans Diſamina		— 4.
— Cours	- - -	— 14.
— Agio	- - -	— 21.
— Bot emot hög Cours och Agio		— 27.
— Riksgälds - Contoirets Jern-		
handel	- - -	— 47.
— Riksgälds - Contoirets För-		
valtning	- - -	— 70.
— Slutet	- - -	— 71.

En Man kan ega mycket förstånd och stora insigter i hvarjehanda ämnen, men likväl råka at tänka felagtigt understundom. Man kan hysa mycken välmening emot det Allmänna i flera delar, men likväl missträknä sig på medlen til dess hjelpande i en eller annan omständighet. Lätteligen händer sådant, om sinnet är uprördt, om man drifves af *Harm*, och i et sådant ögnablick fattar pennan för at yttra sin mening. Jag har trott, mig finna något dylikt i en uti Läsning i Blandade Ämnen N:o 32 införd Afhandling under namn af Något om Börs, Cours, Agio, Riksgälds - Contoirs Handel, m. m. I flera delar deraf är jag af annan tanke än Författaren; jag vil upgifva det, och anföra mina skäl dertil. En uplyst Allmänhet lär af det ena eller andra sjelf utvälja och antaga hvad, den finner riktigt eller icke.

Om Börs.

Med ordet Börs synes Författaren mena den Class Medborgare, som idkar Handel i stort eller i Gross; och för dem uphäfver han sig til en ifrig förfäktare. Men hela största myckenheten af dem behöfver icke detta försvar, och utgången skall visa, om de få öfriga mera förlorat, än de vunnit derigenom. Remittenterne, eller de, som behöfva köpa Vexlar, hafva länge tiden bärtåt mycket lidit igenom upjägande af Vexel - Cours och Agio; de hafva då samma talan med hela allmänheten

heten; de önska lindrig Cours och Agio jemte stadighet deruti; och de utgöra största antalet af Handlande.

Trassenterne eller Vexel-Försäljare, äro naturligtvis de ende, som kunna vinna, vid uphöjdt pris på sin vakra, Vexelen, vid första updrifvandet af Cours och Agio: skall man behöfva närmare utreda en så tydelig sanning? Trassenterne äro få til antalet, det känner en hvar, som har någon erfarenhet på Börsen; men än mindre är antalet af dem, som ega nog styrka och anseende at utstaka beloppet af Cours och Agio för hvarje postdag; och de fleste måste rätta sig efter några fås välbehag; at taga mindre betalning förbjuder dem deras vinning, om de kunna få mera; och sällan äro de frestade af den lyckan at erhålla högre betalning än de mäktige.

Säljare af hvad vakra, det ock vara må, hafva den ofelbara rätten at efter behag använda denna del af sin Egendom på det för dem mest fördelagtiga sätt; också lär större delen af dem icke försumma, at söka den högsta betalning, som erhållas kan. Deruti ligger icke något egentligen moraliskt ondt. Om man undantager några få Taxor för särskilda nödvändighets-vahror, hvilkas nytta man nu icke har tillfälle at undersöka: lär sällan i bland hyfsade Folkslag finnas någon Borgerlig Lag med förbud eller straff emot högt pris på vahror! och mig vetterligen gifves icke någon sådan i vårt kära Fädernesland. Vexelen, eller en skriftelig anvisning på Mynt å utländsk ort, är äfven en vakra, den innehafvaren eger at aflåta til hvad pris han derföre kan erhålla. Högt pris derå eller hög Cours utgör då icke något i lagarne utstakadt brott,

brott, och ingen lär kunna visa, at någon i dessa tider, som egentligen äro i fråga, för sådant blifvit angifven såsom brottslig, än mindre lagförd och befordrad til straff.

Men hög Cours utgör et verkeligt och ganska betydligt Politiskt ondt eller hushållsbesvär i hvad Land som helst, och i Sverige i synnerhet kämbart för det närvarande. Coursen drager Agio med sig uti sit stigande: Regeringens Penninge - Inkomster blifva altför otillräckeliga til sina oundvikliga behof; Dess verktyg Embetsmännen kunna icke lefva af sina Penninge - Löner; — och hela hopen af Näringsiddkare i Landet lider odrägeligen, då gängbara myntet nästan dageligen och så mycket försämras i deras hand, at de snart icke kunna veta hvad de ega eller icke. Antalet af dem, som draga vinning af denna olycka, är altför obetydligt i jemförelse med de föregående, at myckenhetens välgång skulle uppoffras en så liten hops förmån; och sanneligen, de hafva alltid kunnat och kunna äfven härefter lefva rätt hederligen, om ock deras vinning i denna vägen skulle blifva något mindre. Men det Politiska onda, Hög Vexel-Cours och Agio, kan hvarken med rättvisa eller framgång botas igenom Förbud och Straff-Lagar, som alla tiders och Länders erfarenhet utvisar. Igenom kloka Hushållsanstalter kan deremot så tilställas, at ymnigare tilgång blifver af vabran; at flere deltaga uti försäljningen; at de behöfvande finna utvägar til sina förnödenheter, utan at ständigt bero af visse Försäljares välbehag, m. m.

Sker detta, så uphör tilfället at tvinga kököpare til högre batalning, än för deras vil-

kor kan vara drägelig; då blir hela myckenheten af Medborgare hulpen utur sin nöd, utan at någon lider orätt derigenom, ty man kan aldrig ega eller vinna en uteslutande rätt at beskatta sine Landsmän efter behag. Styrelsen i Landet har den höga Rätten och Pligten at vaka för Myckenhetens välgång. Den befordras säkrast igenom sådana Hushålls-Författningar. Också hafva vi sett, at vår Nådige Konung redan vidtagit åtskilliga dylika; och flera hafve vi säkerligen at förvänta, alt, efter som omständigheterna det kunna kräfva. Penninge verket uti Landet har råkat uti en bekymrande oreda genom hög Cours och Agio, som kunde blifva vädelig för hela Riket, om den icke botades; — Och jag tydfar ingalunda, at ju Konungen i Nåder lär bestyra om kraftiga medel deremot.

Om en viss Mans Dictamina.

Författaren af *Något* synes i början förnämligast hafva til föremål at klandra en viss Mans uttryck uti sina Dictamina. Vetterligen äro dessa Dictamina icke komna til Allmänhetens kännedom; man kan då icke med säkerhet veta, huruvida Författarens Utdrag deraf äro rigtiga eller icke; men det lyser genast i ögonen, at de äro stympade, och at sjelfva Dictamina måste innehålla mycket mera. Jag vil imedlertid på god tro antaga de upgifna uttrycken såsom verkeligen nyttjade, och skrider nu til granskning af deras rigtighet, sådana de förefinnas

1) "At Speculationerne vid Coursens upjagande förnämligast äro grundade på Riksgälds-Contoirets stora Vexelbehof." Författaren säger sjelf, at han är Grosshandlare. Huru vore det då möjligt, at han skulle kunna vara okunnig om righeten af en på Börsen så allmänt erkänd sanning? Endast för dem, som hafva mindre kännedom af Vexel-ärenderne, vil man här utreda saken något närmare.

Vexlarne äro, som man vet, en Handelsvabra. Hvar och en omtänksam Försäljare måste nödvändigt göra sin uträkning, huru han med största fördelen må kunna sälja den vabran Vexel. Större eller mindre afgang deraf utgör grunden til hans uträkning; ju starkare åtgång, och ju större efterfrågan blifver, desto lättare kan han uppsätta värdet af sin vabra. Riksgälds-Contoiret har hela tiden bärtåt varit den ibland Afnämare, som oftast behöft, och nästan alltid uphandlat de största Summorne. Det är då en nödvändig och obestridelig följd, at uträkningarne til förhöjande af vabrans värde, det är, Speculationerne vid Coursens upjagande, förnämligast varit grundade på Riksgälds-Contoirets stora behof. Och således är det anmärkta yttrandet ganska riktigt.

2) "Om mit förslag angående Stora Sjö-Tulls Clareringen vinner bifall, torde en del af Uträkningarne vid Coursens upjagande komma at försvinna." Då vi kommit oss i gång at squalra om det lilla, vi vete, tror jag mig vara lika så lof-gifvet at nämna mina underrättelser, som Författaren af Något; och jag tror mig känna det ämnet, hvarom härvid varit fråga. Det angeck et förekommande af Kronans lidande derigenom, at Tull-clareringen fått verkställas igenom Vexlar på det sätt, at Utländska Vexel-

Riksdalern efter upgifven Cours uppå Svenskt Bancomynt fått uträknas til Svensk Riksdaler, då Kronan jemt om kommit at förlora så mycket, som utländska Riksdalern blifvit beräknad högre än den Svenska. Rätt hederligen hade Författaren yrkat ändring af en sådan orättvisa, innan den klandrade Visse Mannen åtkom at yttra sig i det ämnet, och denne försummade icke at jämväl föreslå en ändring deruti. Huru kan då Författaren finna det illa? Med all agtning för hans Person får jag likväl säga, at saken icke behöfde myndigheten af Författarens yttrande för at vara riktig, ty denna riktighet ligger uti sjelfva naturen af ämnet. En Svensk Specie Riksdaler är til sin verkliga halt bättre än den Utländska, och den bästa bland dem, eller Hamburger Banco-Riksdalern, är efter Författarens eget vidgående knappast värd 47 Skill. Svenskt Specie. Det torde då icke vara riktigt, at den utländska och sämre i Kronans Intäkt skulle få beräknas lika med den bättre Svenska Riksdalern, men visserligen i högsta mätton orättvist, at den skulle der gälla ända til 8 Skill. mera. Så länge Hamburger-Riksdalern der kan användas med sådan förmån, är det ju tydeligt, at de, som dermed betala Tullafgifter, göra vinning derpå, och at deras vinning blifver alt större, ju mera Coursen på Hamburger-Riksdalern kan updrifvas. Deraf följer ju äfven lika tydeligen, at de deraf få en gifven anledning at söka tilfällen til Coursens upjagande. Men, om missbruket rättas och förekommes, torde denna samma anledning komma at försvinna:— hvilket var det, som skulle bevisas.

3) "At man ser Vexlar fås, blott de betalas til det alt jemt förhöjda värde, Säljarne derföre åstunda." Kan väl sanningen häraf dra.

dragas i tvifvelsmål af någon kunnig Man? Til uplysning för dem, som icke hafva erfarenhet af Vexelärender, vil jag likväl nämna, at den fullleligen bestyrkes igenom de för hvarje Postdag antecknade Courser, hvilka alltid måste vara grundade på verkliga Vexelslut. Dessa intyga, at Vexlar åren 1797 och 1798, då ämnet var i fråga, och vederbörande aflemnade sina yttranden, alt jemt kunnat fås. Kunde man för et ögonblick tvifla, at Vexelförsäljare nyttjat alla tillfällen til förhöjande af sin vahras värde, som likväl vore tvärt stridande mot deras och sakens natur; så skulle likväl Cours - anteckningarne bära et ojäfvigt vittne om verkeligheten af denna händelse. Med några få undantag för den igenom Bankerutterne i Hamburg sidstledne Höst upkomne Vexelbristen, kan man med lika trygghet och med lika tilgång til bevis påstå, at så tilgått hela den följande tiden. Jag vågar äfven tillägga den Spådomen, at det alt framdeles kommer at förhålla sig på samma sätt. Och, ehuru Bankerutterne vällat brist af Vexlar på Hamburg, har likväl icke varit någon allmän och oinskränkt brist på Vexlar, ty på England hafva de kunnat fås, altid med vilkor af högsta möjliga betalning; hvilket icke är svårt at bevisa, om någon skulle tvifla derpå. Således lär icke något vara at anmärka mot sanningen af det antecknade uttrycket.

4) "At en del af ordsakerne til en trögare försäljning af Vexlar helt enkelt igenfinnes uti den uträkning på Vinning, som Trassenterne naturligtvis måste för sig upgöra." När Trassenten har anledning at tro, det behof och efterfrågan af Vexlar någorlunda snart skall blifva större, måste nödvändigt hos honom

väckas den tanken, at hans vahra skall stiga i värde, om han dröjer at försälja den. Han upskjuter då med försäljningen; och för hvar och en Trassent, som gör en likadan uträkning, ökas utan tvifvel trögheten af Vexelförsäljningen i allmänhet. Det är besynnerligt, at man velat finna fel vid en sådan utlåtelse.

5) "*At de hafva Penningestyrka nog, at icke för behof nödgas Sälja, och kunna således upskjuta dermed.*" Den, som är i stort behof af Penningar, måste nyttja alla möjliga utvägar at skaffa sig dem. Har han ingen förmånligare utväg at hastigt nog skaffa Penningar, men eger Vexel at aflåta, nödgas han at utan dröjsmål försälja den til hyad pris, han kan erhålla. Men den, som har penningestyrka nog, är icke blottställd för en nödvändighet at genast försälja sin Vexel: han kan afbida den stund, då han väntar at få den högre betald; och när han upskjuter med försäljningen, vittnar det ju tydeligen, at han haft andra Penningetilgångar til fyllande af sina behof.

6) "*At de räkna på andres tryckande behof, och kunna aldrig med sina tilgångar blifva belastade genom saknad afsättning så länge, Riksgälds - Contoiret behöfver uphandla stora Summor.*" Är väl något mera naturligt än detta? Man har vahra at aflåta, man eftersinnar möjligheten at försälja den med förmån, dervid måste man göra sin räkning efter köparnes behof, och, ju mera tryckande de äro, desto säkrare kan man updrifva sin vahra til högre pris. Så går det ju dagligen med alla vahror; så går det med Vexelen. Om enskildte Remittenter för någon tid icke behöfva köpa Vexlar, eller finna sin räkning vid at upskjuta dermed, men Riksgälds - Contoiret samma tid be-

behöfver uphandla större summor deraf; så finna Trassenterne der en säker Köpare; och, när de kunna få sälja, äro de icke belastade med vahran igenom saknad afsättning deraf. —

7) "At de söka den högst möjliga vinning på Vexelen, och äro sjelfve osäkre, när rätta stunden är at sälja." — Vexel-Försäljare hafva det gemensamt med alle andra Försäljare, at de söka den högst möjliga vinning på vahran. Det tillhör sjelfva handtverket, det är kanske första grundsatsen uti Näringsfånget, och kan icke skiljas derifrån, om icke serskiilda omständigheter lofva större förmån på annat håll. När en vahra icke kunnat få et bestämdt och stadigt värde, utan priset vacklar af och an; när liknelser visa sig, ömsom til möjlighet af starkare efterfrågan och mindre tillgång, ömsom til möjlighet af svagare efterfrågan och större tillgång: då saknar man säkra grunder at uträkna den högsta möjliga vinningen, då stadnar man i osäkerhet om rätta stunden at sälja på förmånligaste sätt. Och sådant har många gånger händt uti Vexel-handeln: jag återopar mig derom all någorlunda uplyst erfarenhet; jag återopar til vittnen alle än lefvande Trassenter, Remittenter, och Mäklare här i Stockholm.

8) "At Svenska Produkters uphandling och utskipping för Riksgälds-Contoirets räkning voro kanske den kraftigaste åtvarning, at icke för mycket nyttja tilfälle til enskilt vinning på det allmännas alt för dryga kostnad." När Vexel-Cours och Agio högt upjagas, blifva penninge-tillgångarne i lika mån otillräckliga för den myckenheten af Medborgare, som utgör Allmänheten för alla det Allmännas Penningeverk, och således äfven för Riksgälds-

Contoiret. När tilgångarne göras otillräckliga, blir det Allmännas kostnad densamma altför dryg. Af det Allmännas förlust följer ostridigt, at vinning någorstädes måste stadna. När Köparen lider, måste Säljaren vinna. De, som försälja Vexlar, äro, som jag ofvan utredt, någre få Enskilte Personer. Om det Allmännas förlust voro måttelig, och så länge den det varit, hade och har man gifvit sig någorlunda tilfreds. Men, då man funnit et ständigt fortgående af anstalter til förökande af det allmännas lidande; då Cours upstigit til 9 Skillingars förlust på det bättre Svenska Bancomyntet emot et sämre utländskt Mynt; då Agio blifvit upjagadt til 59 à 60 procents förlust på Credit-Sedlarne, som nästan utgöra vårt enda gångbara Mynt; då har man haft altför mycket skäl at klaga öfver den enskilda vinning, som hemtades på det Allmännas bekostnad; man har med skäl klagat, at tilfället til en sådan vinnings skördande nyttjades altför mycket. Men vinningen har nästan öfver hela Verlden en serdeles förledande kraft; för henne föragtar man den lidande Myckenhetens klågorop; man föragtar Vänners och egne Medbröders välmenta råd och varningar, at icke för mycket begagna sig af tilfället til dess updrifvande; man agtar icke ens de Styrande Magternes föreställningar och yttrade missnöjen: — så länge de [stadna vid blotta ord. Lystnaden efter vinning hämmas icke annorlunda än igenom verkligheter, liksom sådana författningar, som betaga henne tilfälle til utöfning; och detta vinnes, när åtminstone de största behofven af en vahra blifva afhulplna, utan at ständigt nödgas anlita någre få Försäljare. Vexelen såsom vahra fås icke

icke rätteligen här i landet på annat sätt än igenom aflömande af Svenska Producter; men den, som härifrån lefvererar inhemsk vakra til tjenlig afsättringsort, och utan at til beloppet deraf införskrifva främmande vabror: — den får då en fordran hos utländsk Man, och kan således draga Vexel på honom. — Riksgälds-Contoirtet har efter sin inrättning de störste behofven af Vexlar; om de afljelpas, utan at tillita Enskilde Försäljare, så minskas efterfrågan deraf i samma mån, och tilfället til Coursens upjagande förminskas tillika. Tiigång til Vexlar kan det få för egen räkning, om det på tjenlig utländsk ort aflennar säljbar vakra af inkemiska tilverkningar; och, för at kunna göra det, måste det ega sådan vakra, det måste uphårdla henne i förlag. Af detta föregående är utan möda kunna intagas: at Svenska Producters uphandling och utskęppning för Riksgälds-Contoirtets räkning förmodeligen skulle vara den kraftigaste åtvarning för Vexelförsäljare, at icke för mycket nyttja tilfälle til enskildt vinning på det Allmännas altför dęyga kostnad.

9) *At Cours och Agio bero af Trassenternes välbehag och rätta sig efter deras uträkning på högre och högre vinning.* Vexeln är Trassentens vakra, han eger at aflåta den, när och luru honom behagar; han lär ock icke försumma at nyttja den rättigheten. Agio följer Vexel-Coursen åt, och skiljer sig sällan derifrån för någon ringa del. Begge bero således af Trassenternes välbehag, och at de då måste rätta sig efter Trassenternes uträkning på högre och högre vinning; det har jag redan utredt vid No 1, 3 och 7.

10) "At det är en erkänd sak på Børsen, at Contoirets behof af Vexlar utgör rätta grunden til all uträkning vid Vexlars försäljande." Rigtigheten häraf är jämväl fullleligen utredd vid N:o 1.

11) "At det är på Børsen, som Agio höjes eller fälles." All Vexel-handel måste ske på Børsen. Trassenten underhandlar och afgör der sluteligen, til hvad pris han vil aflåta Vexeln; betalnings-sättet utstakas på samma sätt och ställe, antingen uti Bancomynt eller Credit-Sedlar. I följe deraf antecknas Coursen serskildt för Bancomynt, och serskildt för Credit-Sedlar. Skillnaden imellan dessa begge antecknade Courser utgör Agio eller upgålden imellan Banco och Credit-Sedlar. Man lär då icke kunna draga i tvifvelsmål, at ju höjande eller fällande af Agio verkställes på Børsen.

12) "At Trassenterne draga stor vinning af en allmän Nöd och Riks-olycka." Hela myckenheten af Svenske Medborgare jemte de största Allmänna Cassorne förlora mycket igenom hög Cours och Agio. Sådan förlust förorsakar allmän nöd, och det utgör en Riks-olycka. När många förlora, måste någre vinna; när Köparne förlora, måste Säljarne vinna; när någre få vinna af många, blir deras vinning stor; och ju högre den i räknevärdet kan utstakas för hvarje handel, det är, ju högre Cours och Agio för hvar gång kan uppsättas, desto större blir vinsten. Nu äro Trassenterne försäljare af Vexlarne, således äfven de vinnande; deras vinning blir stor igenom skördande på många händer, til stora summor, och igenom höjden af beräknings-grunden för Cours och Agio. Men denna vinst hemtas af en allmän nöd och Riks-olycka, som hög Cours och Agio det verkeli-
gen

gen äro. Det lär vara sant, at Utländningare jämväl förstå begagna sig af samma Riksolycka, och at de uti sina Räkningar med våre Handlande godtgöra sig förmån af Cours och Agio, hvarigenom en stor del af vinsten derpå frångår våre Handlande, tilfaller de utländske, och sålunda utgör en ny verkelig Riksförlust. Desto angelägnare är det, at detta missbruk må varda rättadt, och snarligen: desto skadeligare har det varit, at en mindre inhemsk vinst för dagen fritt fått ådraga hela Riket en stor utländsk förlust för hela åren. Mätte någon gång Svenska Handeln kunna afskudda sig de utländske Handlandes Jernok! Och vår utrikes handel komma på en hederligare och nyttigare fot!

De nu granskade 12 uttryck äro anmärkta såsom tilmälen, hvilket ord gemenligen anses innebära något ondt. Om någon finner sig träffad af dem, är allmänt vanligt, at den skriker; och det kan man icke hindra. Men at dessa uttryck äro rena sanningar, det tror jag mig hafva bevisat. Nu frågas, om här i Landet finnes någon Medborgare så Hög eller så Rik, at man af undseende för honom icke skulle tillåta sig uttryck, som innehålla rena sanningar? Det synes af ordet Dictamina, at den klandrade Visse Mannen såsom Embetsman aflemnad dem: jag frågar då, om han vid utöfningen af sit embete skulle hafva låtit en usel människjo-frugtän afhålla sig ifrån at bära fram sanningen efter sin öfvertygelse? Än, om Konungen äskat hans embetes yttrande; skulle han då hafva låtit någon räddhoga förmå sig at undandölja sanningen? Nej sannerligen icke: den visse Mannen tänker ock icke så, han handlar icke så; och det skall tiden vidare utvisa.

Man

Man skulle kunna finna besynnerligt, at Författaren af Något åtkommit Utdrag af en Embetsmans Diätamina, och låtit dem af trycket utgifva. Mången ömtålig Embetsman skulle kunna högeligen misstycka, at hans yttranden på et så föga ordentligt sätt och så stympade lades under Allmänhetens ögon; det skulle kunna bringa dem at tveka, huruvida det vore rådeligt at med frimodighet nog yttra sig på sina Embetsrum. Men jag känner den af Författaren klandrade Mannen: han misstycker intet af alt detta; han skyr icke dagens klara ljus; han vore glad, om alla dess Embetes yttranden och göromål i hela sin vidd och redeligen blefvo lemnade til Svenska Allmänhetens bepröfvande; och intet lär förmå afskräcka honom at tala och handla til det Allmännas bästa, när skyldigheten det af honom fordrar.

Påfångt försöker författaren af Något at försvaga verkan och sanningen af de upgifna uttrycken igenom en anmärkning, at de likna den klagan, Commerce-Rådet Nordencrantz redan i sin tid förde. Den mannen kände af egen erfarenhet mycket af de missbruk, som i Handelsvägen förekomma; felade han som människja i något af sina meningar, så hade han likväl rätt i ganska mycket; och en likhet med hans anföranden tjenar snarare at gifva ny styrka åt de klandrade uttrycken, om sanning skulle behöfva ny styrka.

Om Cours.

Visserligen fortfar man i Sverige at härleda alla vahrors stigande pris ifrån Cours och Agio: och sådant af den enda grunden, at det förhåller sig så, at det är en sanning. Det skall närmare

mare blifva utredt; och til en början håller jag mig vid ordet Cours.

Cours är utstakningen af Myntets värde från en ort lefvereradt til en annan. Gemenligen gäller detta om Mynt, som skall aflemnas til en ort i främmande Land. Kan man der afgifva sin summa uti lika godt mynt, som på den orten är gångbart, så blir ingen fråga om Cours; lemnar man bättre mynt, så blir Coursen til den betalandes förmån: har man åter sämre mynt at aflemna, så blir Coursen til förlust. Men det blefvo ovigt för Handeln at ständigt skicka redbart mynt, och man har påfunnit den vida lättare utvägen, at igenom en papperslapp öfversända anvisning på sådant mynt, som på hvarje ort kunde användas, det är, at aflemna Vexel-bref. Det är emot naturen, at Vexlar i vårt Land, som har bättre mynt än andra, i Banco-mynt skulle betalas med förlust, eller högre Cours, som är det samma; kostnaden til myntets öfversändande är det enda, som i beräkningen borde afgå på dess högre värde. Rätteligen borde därför vårt Banco-mynt lemna en fördelagtigare Cours eller et nedsättande af utländska myntet til skäligt förhållande mot vårt egna Specie-mynt; och igenom Silfvermynts utförande vinner man verkliga den skillnaden. Men det är icke lofgifvet at utföra Silfvermynt utur Landet, och således är det icke väl görligt at betala utländsk skuld med vårt Specie-mynt, eller dermed skaffa sig fordringar at draga Vexlar uppå. Visserligen är all anledning at tro, det skäligen stor myckenhet af vårt mynt blifvit i hemlighet utförd; men det har icke kunnat ske utan lagbrott; och det Allmännas hjelpande kan icke företagas med sådana medel. Jag finner väl på ena sidan, at det Allmänna för första ögnablicket skulle göra

en betydande vinst, om klingande mynt för dess räkning tillåtos til utförsel; och skulle i den afsigten önska det: men jag vet ock å andra sidan, at ganska vigtiga skäl för Rikets välgång i längden af tid legat deremot. Mit ämne är icke at ingå i undersökning derom: hvad Konungen i sin vishet behagar förordna derom, afbidar jag med vördnad och stillatigande.

Vexlars natur är den, at de böra grunda sig på fordringar hos Utländske Män. Sådana tilgångar vinnas, antingen igenom vahrors aflemnande til dem, eller ock igenom Credit. Igenom vahrors aflemnande vinnas en verkelig fordran, och det är den naturliga gången; igenom Credits lämnande har den Utländske Mannen likasom gjort sig til Galdenär, då han tillåtit at på sig draga Vexlar til viss utstakad eller obestämd Summa. Men denna Summa skall en gång återbetalas, ty hon är en verkelig den Svenske Mannens skuld hos Utländningen. Den har imedlertid kommit at stå den Svenske ganska dyrt igenom Accept-Provision, Ränta och mera, hvilket alt ökar det penninge-värde, som utur Riket måste utgå, och således ökar Rikets verkliga förlust. Rätteligen borde en sådan utväg icke nyttjas; den kan likväl göra nytta, om den brukas at i Handel vinna på annan utländsk man, som nog sällan torde inträffa; den gör mindre skada, om den någon gång användes at undvika et större ondt; mestadels återhemtar Vexel-Försäljaren sina kostnader, och gemenligen mer eller mindre derutöfver, af egne Landsmäns Cassa, och i alt fall borde den Utländske Crediten snart afbördas, om den icke skall skada Riket alt för mycket.

När en Handlande på ena eller andra sättet skaffat sig tilgång at draga Vexel på, nyttjar han

han den väl först til fyllande af egna behof på Utrikes Ort. At draga förmån af det öfriga, försäljer han Vexelbref åt andre. Hans rätte afnämare äro i allmänhet Importeurerne, som införskrifva vahrer ifrån Utrikes Orter, och måste betala dem med der gängse myntsorter; om tillfället så medgifver, försummar Vexelgifvaren icke at för desse updrifva priset efter möjligheten; Importeurerne försälja sina varor til Bodhandlare eller krämare, som Författaren kallar dem; desse måste på vahrerne återtaga sin förlust på Coursen eller Utländska Myntet, under det namnet öka de väl något mera til egen förmån; och så börjar stigandet af vahrupriserne. Bodhandlare, som känt första verkan deraf, återhemta sin förlust igenom högre pris vid utminuterungen til enskilte Köpare, väl ock med någon ytterligare förhöjning; hvilket gör andra trappsteget för vahruprisernes stegrande. Tilverkare af inhemske vahrer och Näringsidkare af alla slag bära icke tåligt sin lidna skada, utan begagna sig af första tillfälle at taga den åter och mera til, om så ske kan, igenom tilökta priser å sina vahrer; hvarmed då gradationen af vahruprisernes allmänna stegrande är färdig til sin första sammansättning. Häraf ser man ju tydeligen, at början til stegringen ligger uti höjningen af Cours, och at man med rätta härleder alla vahrers stigande pris derifrån i allmänhet. Vare detta sagdt til rättfärdigande af Allmänhetens omdöme derom. Det behöfver icke tilskrifvas någon afsigt at hvälfva missnöje på visse Medborgare, när riktigheten deraf är solklar; äfvensom sanningen icke kan försvagas deraf, at den kunde leda til et sådant missnöje. Härvid bör jag anmärka, at, ehuru Coursen i allmänhet ger första anledningen til vahruprisers höjande, den likväl icke

B

altid

altid är ensam vållande dertil. Ofta händer, at utländska vahrorne på våra afhemtnings-platser stiga i värde, då de äfven måste blifva dyrare här i Landet. Värdet af våra egna Producter til afsalu kan stiga på utländska orter, och deraf uppkommer et deras stigande värde jämväl här hemma. Stor brist och mycken efterfrågan gifva visserligen i allmänhet anledning til stegrande af yahru-värden. Men det alt förändrar ingalunda rättigheten af den allmänna tankan om Coursen, ty det utgör endast vissa undantag, hvarifrån ingen regel kan blifva fri.

Författaren af Något säger: Under Konung Gustaf III:s Regering alt intil år 1789, medan Riket var välsignadt med Fred, goda Sädes-år, Utländska Lån och Subsidie-Medels indragningar, reelt Mynt, samt en förmånlig Utrikes Handel och Sjöfart, förspordes ingen klagan öfver hög Cours, inga tilmälen emot Trassenter. Alle vi gamle kunna likväl ännu minnas, at man de första åren af Konungens Regering klagade, och hade skäl at klaga, öfver hög Cours och oreda uti Penninge-Verket. Det var just det, som föranlät Konungen at företaga den år 1776 verkställda Realisationen, och utstaka en viss Vexel-Cours. Anledningen til Coursens höjande blef derigenom undanröjd; dermed försvann tillfället at kunna höja den; och ingen fråga kunde blifva om tilmälen åt dem, som icke kunde göra något ondt. Freden friade Landet ifrån tilökning af dryga utgifter. Goda Sädesår gjorde, at Spannemål icke just altid för nöds skull behöfde til stor myckenhet införskrifvas; men vi minnas ganska väl, at ansefliga poster deraf inkommo, som medtogo motsvarande Summor i Vexlar. Utländska Lånen och Subsidie-Medlen, som indrogos, ersatte detta så, at i stället för

Vinning

Vinning på hög Cours nu blef tilfälle at vinna på Coursens hedsättande til Kronans förlust: och monne man ej begagnade sig deraf? Americaniska Kriget öppnade den lyckligaste utsigt för Svenska Handeln, och sådan, at den sällan lär återkomma lika fördelagtig; men Kaperier hade gjort den föga gagnelig, om icke Konungen funnit utväg at igenom Beväpnade Neutraliteten göra Svenska Flaggan säker. Man säger, at fällandet af Cours år 1795 var en naturlig verkan af föregående årens goda Sädes-växt i Landet, jemte lycklig ställning för Handel och Sjöfart; och Författaren af Något synes missnöjd, at Allmänheten tillagt Fullmäktige vid Riksgälds-Contoïret någon heder för detta fall af Cours. Visserligen var det långt öfver Fullmäktiges krafter at tilskapa god Sädes-växt och lycklig ställning för Handeln i allmänhet. Åt den store Guden allena böre vi hembära våra tacksamhets-offer för det, honom behagade välsigna Grödan, och så förordna, at åtminstone vi fingo skörda härlig frukt af Handelen, då andra Folkslag saknade en sådan förmån. Dernäst måste vi prisa Regeringens vishet, at Riket feck bibehålla Neutralitet, och Invånarne kunde begagna sig af den förmånliga ställningen. Igenom goda Sädesväxten försvann behofvet af Vexlar til inköp för ansenliga summor; och igenom den lyckliga Handelsställningen upkom en ökad fordran hos Utländningen, eller en ökad Vexel-tilgång i vårt land. Dess anledningar öppnade et tilfälle at fälla Vexel-Coursen: men tilfället måste man forstå at nyttja, om man skall hafva gagn deraf. Hade Fullmäktige vid Riksgälds-Contoïret fortfarit at för Verkets stora behof uphandla Vexlar til hvad pris man fordrade, så hade förmodeligen Coursen den tiden icke gjort något betydande fall, om

den ock fallit något; ty Vexel-Försäljaren faller icke sjelf priset på sin vahra af Patriotisme, höflighet eller caprice; utan låter väl betala den så högt, som erhållas kan; nöden allena faller priser. Men vi kunne väl erindra oss, huru Riksgälds-Contoiret förhöll sig den tiden. Stundom köpte det Vexlar, stundom höll det up dermed; derigenom sattes Vexel-Försäljare i en jemn osäkerhet, om och när de skulle få afsättning af sin vahra: Vidare, när Contoiret uphandlade Vexlar, utsattes postdag efter annan, at det icke feck ske, om icke någon minskning i priset blefve lemnad, ömsom på Cours och Agio; och sålunda tilgeck det med Coursens sagta nedfällande ända til 47 Skill, med Agios återställande til 10 procent. Dömme nu Allmänheten, om icke Fullmäktige vid Riksgälds-Contoiret redeligen fullgjort sin skyldighet at nyttja tilfället til nedsättande af Cours och Agio; dömme ock Allmänheten, om icke Författarens yttrande får nog anseende af en blottad afvundsjuka.

De af honom upräknade olyckor: at en svår missväxt år 1798 förordsakat dyr tid och en dryg införskrifning af Utländsk Spannemål, at Kaperier skadat vår Handel, och at Utländske Banquerouterne 1799 lagt rågan på våra motgångar: äro rena sanningar, och hafva visserligen gifvit stora, helt naturliga, anledningar til höjande af Cours. Men det hindrar icke rättigheten af hvad förut är anfördt: at Trassenterne nyttjat det der af upkomna tilfälle at verkställa sjelfva höjningen af Cours, göra uträkningar til vinning på Riksgälds-Contoirets stora Vexel-behof, och på det Allmannas bekostnad.

Om Agio.

Med Agio förstår man för det närvarande den Uppgåld, som gifves imellan vårt Bancomynt och Credit-Sedlarne. När dessa Sedlar icke genast sätta en hvar i rättighet at utbekomma verkeligt mynt, är helt naturligt, at de icke göra Innehafvarne samma nytta som Bankens Sedlar, hvilka medföra en sådan rättighet. De måste då nödvändigt sakna något i sit värde mot de sidstnämde; och deraf upkommer et oundvikligt Agio. Vore någon viss tid faststald til Credit-Sedlarnes inlösande med verkligt mynt, så hade man en gifven grund at efter räntan på väntningstiden uträkna beloppet af et skäligt Agio. Men nu är icke någon sådan tid utstakad, och man saknar al grund til beräkning deraf; det beror således blott af opinionen, eller allmänna meningen, på hvilken många omständigheter kunna göra verkan; men, som den icke har någon säker grundval, stadnar alt i et blott välbehag.

Stället, hvarest detta välbehag yttrar sig, är Stockholms Börs, emedan Agio med föga förändringar för serskildte tider åtföljer Coursens utsättande, som serskildt nämnes för Bancomynt och Credit-Sedlar, och hvilket med sällsynta undantag tjenar til efter rättelse öfver hela Riket. Icke hafva de, som afgöra Coursens ställning, någon egentlig skyldighet at bibehålla Credit-Sedlarne vid et jemt värde; det vore icke billigt at begära, det de med sin skada skulle arbeta derpå; gifve Gud, at de icke hade et Interesse vid at höja Agio, som verkeligen är at minska Credit-Sedlarnes värde.

Författaren af Något synes misstycka, at Allmänheten velat härleda varors stigande pris äfven från Agios stigande. Likväl har sakens gång i

anseende til Agio varit densamma som i anseende til Coursen: och rätteligen har det icke kunnat vara annorlunda. Vexel-Försäljaren har höjt sit pris vid Handel mot Credit-Sedlar; Importeuren har tagit sin ersättning vid vahrans försäljande i stort; Bodhandlaren har godtgjort sig sin förlust igenom tilökning vid afsalu i minut; Inhemske Tilverkaren har följt dessa efterdomen at bringa sina priser alt högre up: och sålunda har Agio haft den naturliga verkan at alt jemt bidra til upstigande varu-priser. Författaren bevisar ju det äfven sjelf med sina målningar af brädska at utbyta Credit-Sedlarne mot redbarheter; sina jämmerrop, at Credit-Sedel-Massan är rätta källan til alt ondt, m. m. När priserna en gång upstigit, är icke så lätt at åter falla dem. Om flere göra sig möda at fortplanta misstroende til Credit-Sedlarne, väckes lätteligen en öfverdrifven lust hos andre at derföre skaffa sig redbarheter, utan riktig uträkning öfver afkastningen deraf; och, sedan första steget är gjordt, måste de sträfva at bota sin missträknung igenom afkastningens updrifvande til högre värde; det rätta vore då at igenom arbete föröka sjelfva afkastningen til sin myckenhet, men det allmännaste lär vara at söka upjaga priserna dera vid försäljning,

Om det så förhåller sig med inköpspriserna af Fastigheter och inhemska producter under den tid, Agio för åren 1795 och 1796 jemt höll sig vid 10 procent, som Författaren det anført; lär man af det näst föregående finna, at första skälet legat uti det utspridda misstroendet; andra skälet lär åter ligga uti det hopp, man gjort sig at snart åter få se Agio rasa alt högre up. Om Egarne af Fastigheterna icke haft penningestyrka nog at til tjenlig tid upskjuta med försäljande af
sina

sina afkastningar, hade de visserligen måst lemna dem för bättre pris. Om Penninge-Män haft mindre brådska at yttra sit misstroende för Credit-Sedlarne genom våldsamt efterfrågan af vahrer i stor myckenhet, hade Försäljarne icke varit frestade at yrka en högre betalning, den man igenom täflan uti upköpande påtrugat dem, och hvarigenom de återtagit hvad, de uti Cours och Agio förlorat vid inköp af utifrån inkommande vahrer.

Om vårt Pappersmynt eger en hvar at innom sig tänka, huru honom behagar. Sedan föregångna olyckor gjort det til en nödvändighet hos oss, beror en stor del af Rikets välgång derpå, at det hålles i värde: och Styrelsen i Landet lär icke försumma at vaka deröfver så vidt, omständigheterna kunna medgifva. Men Regeringen hindras uti utöfningen af sit bemödande, när andre arbeta at kringsprida misstroende deremot. En vältänkande Medborgare lär därför undvika, at på något sätt bidra til utspridande af misstroende. Författaren af Något känner jag för en redelig Medborgare, men jag igenkänner icke hans vanliga eftertänksamhet, då han företagit sig at i sit yttrande om vårt Pappersmynt afmåla Busar och Spöken, hvilka, om de hafva någon verkan, icke skulle hafva den annan än at förringa myntets värde. Aldramäst undrar jag, at han velat igenom Trycket allmänt kundgöra dessa utsväfvande målningar. Vi äro en gång der, at vi hafve et sådant mynt. Det tjenar til ingen nytta at undersöka, huru vi fått det. Alt nog, at Konug och Ständer varit öfverens om dess utgifvande. Med redelig tilgifvenhet för et kärt Fädernesland lär det då ägna hvar Svensk Man at heldre bidra til dess bibehållande i värde, ju högre desto bättre, än at skada det Allmänna

och nästan hvarje Svensk Man isynnerhet igenom otjenliga målningar af dess svaga sida.

Författaren tillskrifver detta mynt, at många Fastigheter köpas, byggas, och förbättras. Jag lemna derhän, om det i allmänhet är nyttigt, at Egendomar ofta vandra i annan Egares hand. Men, om derigenom händer, at de blifva bygde och förbättrade, vinner ju Landet derigenom. Förbättringar måste nödvändigt hafva den följd, at Landets afkastningar förökas. Och då är ju detta en ganska god verkan af det öfverklagade Pappersmyntet, som rakt fram bidrager til Rikets uphjelpande på fast och säker grund. Vill man vara aldrig så litet rättvis, måste man väl ock både finna och erkänna, at Näringarne i Landet ansenligen tiltagit under brukandet af vårt Pappersmynt, hvilket ofelbart skall leda oss omsider fram til målet, Rikets Välstånd och säker ordning i vårt Penninge-verk. Sant är, at Jordens frugtbarhet bäst befordras igenom måttligt regn; lika sant är, at allmänna Crediten för pappersmyntet bör nyttjas med Lagom. Men hvad är Lagom? Det är icke lätt at bestämma, om det ock kan med säkerhet utsättas. At utstaka hvad nödvändigt och nyttigt är, dertil fordras en jemn och säker kännedom af alla sig serskilt förändrande händelser och omständigheter, som endast af Styrelsen kunna tilhopasamlas, och mestadels lemna äfven Den i någon osäkerhet. Kan då en hvar afmäta detta Lagom? Är då väl Författaren af Något i den ställning, at han med säkerhet kan göra det? Nej! han dömmar då utan tilräckelig uplysning, utan säkra grunder; och en myndig ton uppfyller icke dessa brister, då Allmänheten bepröfvar saken.

Huru stor stocken af utelöpande Credit-Sedlar egenteligen må vara, det kan Författaren af
Något

Något icke veta: likväl utsätter han den med mycken visshet til 14 à 15 millioner Riksdaler. Han kan icke veta det, ty han är icke med ibland dem, som kunna hafva kundskap derom; desse halva efter Ed en skyldighet at icke meddela underrättelser derom; han lär väl icke vilja påstå, at någon af dem brutit emot sin skyldighet, och lemnat honom säker kundskap: I allt fall hade Författaren föga heder af at allmänt kundgöra, huru han missbrukat et förtroende. Sålunda har Författaren endast på höft upifvit den Summa, och allmänheten lär icke finna skäl at lita på dylika upgifter. Alla betänkligheter vid deras framlemnande synas likväl hafva måst vika för en fattad föresats at skada Rikets Credit, hvilken på så många ställen framlyser uti Skriften, kanske mot Författarens önskan, alltid med samma verkan. Andra tider hade han lupit fara för en Fiscalisk Action deröfver: Under vår nu varande Konungs milda styrelse hoppas jag, at hans Skrift endast lemnas under Allmänhetens omdöme at upbära den agtning, den rätteligen förtjenar, och at Allmänheten efter handen erhåller sanna och säkra underrättelser, som ofelbart skola visa sakerne på en vida fördelagtigare sida, än man budit til at utmåla. Kunde man ock antaga, at Sedelstocken vore sådan den är upgifven, vore den likväl ingalunda farlig för et Rike med så mycken naturlig styrka, som vårt kära Fädernesland eger: näppeligen lär någon Stat i Europa för det närvarande vara så litet besvärad med Gæld, som Sverige. Och längre fram skall jag visa, at med dess storlek, sådan den ock må vara, Rikets Penningeverk ändock är uti tilväxande förbättring. Härvid får jag tillägga en anmärkning, som lär tydeligen visa, at Agio eller Credit-Sedlarnes vanvärde

icke rättar sig efter Sedelstockens storlek. År 1796 upkom en händelse, som bragte en million af Riksdaler i Credit-Sedlar uti rörelse utöfver det vanliga beloppet. Detta var icke obekant för Allmänheten, och genast visade sig speculation at höja Agio, men det lyckades icke. Ordsaken var helt enkel och den, at Riksgälds-Contoiret den tiden höll både Cours och Agio vid tygeln. Följande året hade Contoiret haft tilfälle at igenom serskild anstalt åter indraga samma million. Då började likväl Agio mer och mer upstiga, ehuru Sedelstocken var mindre. Skälet igenfinnes lika enkelt deruti, at Cours och Agio icke styrdes lika jemt; och det hade sina serskildta ordsaker. Imedertid synes ju här af, at Sedelstock och Agio hvarken hafva eller följa något visst förhållande sins emellan. Huru skulle ock de, som vid Coursen utstaka Agio, kunna hafva säker underrättelse om alla förändringar med Sedelstocken, hvars belopp de icke åtkomma at veta? Men ordet stor Sedelstock är ganska tjenligt at skjuta skulden på, det är nyttigt til en täckemantel för den vinning man söker: man bryr sig föga om det sanna, blott man kommer til sit ändamål. Sådant har ock onekeligen visat sig under näst förflutna tider. I Martii månad förledit år var Agio någon tid 34 procent; nu har det varit uppe til 59 procent och deröfver, som utgör 25 procent tilökning: men ingen lär kunna påstå, at Sedelstocken under den tiden vuxit til sådan höjd; och det vore en utmärkt dårskap at säga sådant, då osanfärdigheten deraf så lätt kan bevisas.

Författaren af Något liknar Credit-Sedelmynt vid et ruffet Skepp, som under jemn pumpning seglar för god vind, men sjunker vid första storm. Vi hafve Credit-Sedelmynt, men
vid

vid tillämpningen af liknelsen ville jag hafva den vänd på et mera passande sätt.

Vårt kära Fadernesland kan liknas vid et Skepp; det är starkt til sin Byggnad, men har fått en läcka på den delen Penninge-verk; Materialierne til botande deraf har det innom bords; man måste pumpa, til dess man hunnit laga, men lagningen kan och bör snart företagas; med något arbete låter det verkställa sig: och, när det är gjordt, seglar Skeppet med full säkerhet in i sin tillärnade hamn. Och seen, mine älskade Landsmän, så förhåller det sig med Fäderneslandet. Om vi med gemensam ifver arbeta på helande af de refvor det råkat at få, så försvinna de snart.

Om bot emot hög Cours och Agio.

Hög Cours och Agio utgöra en verklig sjukdom i vår Politiska Statskropp. Skall man bjuda til at bota den eller icke?

Författaren af Något svarar, at hon h elper sig sjelf, om hon får vara i fred för våldsamma åkommor och Charlataner. Hvad han menar med våldsamma åkommor, utstakar han väl icke nog tydeligen, men af flere ställen uti Afhandlingen kan man finna, at han dermed förstår Krig, Missväxt-år, undervigt i Handel, och mera sådant. Ordet Charlataner synes åter vara ärnadt at dermed hedra dem alle, som våga uppgifva andra Förslag, än han uppgifvit. Också säger han näst förut, at alla andra botemedel til förbättrande af Rikets Finance äro farliga Qvacksalvare-Curer, endast tjenliga at palliera sjukdomen et eller annat år, och sedermera göra den obotlig. Myndigt taladt, min Herr Författare, sannerligen
rätt

rätt myndigt: men Svenska Allmänheten vidkännes icke en sådan myndighet hos en enskild Medlem i Samhället; anständigare torde det hafva varit at icke höja tonen så alsmägtigt; och mig afskräcker det icke, at til Allmänhetens eget afgörande framlägga åtskilliga tankar, som icke instämma med Författarens yttranden. Under de våldsamma åkommorne kan han icke inbegripa dem för det framfarna, ty det är just igenom dem sjelfva sjukdomen upkommit, som Författaren säger, och hvilket til första grunden torde vara riktigt.

Imedertid äro vi ense, at Rikskroppen besväras med sjukdom. Författaren påstår, at hon hjälper sig sjelf. Detta synes vara en nog Österländsk tanka. Man vet, at Mahometanerne tro på et blindt Öde, och räkna för en synd, at söka bot emot sjukdomar, hvarigenom äfven händer, at de vid infallande Smittor stupa som flugor. Jag för min del anser vara säkrast, at hålla mig vid Lutherska Läran, som tillåter och bjuder at nyttja de medel, Gud uti Naturen lemnat oss emot sjukdommar och annat ondt. För min egen del verkställer jag detta, jag undersöker på mit sätt de råd, som gifvas, och nyttjar dem, jag finner goda. Uti det allmänna har jag min lilla del, aldeles instämmande med största myckenhetens förmån; jag gör mig en ära af at älska mine Medborgare: deras välgång lider af den politiska sjukdomen hög Cours och Agio, som är alt för smittosam; derföre önskar jag, at detta onda måtte kunna botas; och det vore mig den enda önskelige anledningen til högfärd, til förnöjelse med mig sjelf, om jag i någon del kunnat bidra til häfvande af sjukdomen.

Ifrån den allmänna Läran, at Rikskroppen hjälper sig sjelf, afviker väl Författaren, då han säger:

säger: Enda medlet at betala Rikets Ut- och Inrikes Gäld, består uti en förbättrad hushållning, tiltagande productif arbetsämhet, och förminskade behof af Utländska vahrer; ty just härigenom erkänner han ju, at medel finnas til boten, och han lär icke neka, at ju de böra brukas.

Näst förut anför han, at, när vår Handel och Sjöfart åter komma i jemn gång, vårt behof af Utländsk Spannemål uphör, och öfriga Importernes myckenhet minskas igenom förbudet af Utländska öfverflöds-vahrer, måste Handelsvägen förbättra sig. Den första delen beror af händelser på Utrikes orter, och kan ej för det närvarande mycket hjelpas härifrån. Den andra beror förnämligast af den store Gudens välbehag i anseende til årsväxten; för någon del äro medel lemnade uti människjors händer i anseende til bruket af Spannemålen, vid brännevins brännande isynnerhet; och dervid har vår nådige Konung vidtagit de visaste och kraftigaste Författningar. För den tredje delen erkänner Författaren sjelf, at Konungens utfärdade Förbud måste göra en träffelig verkan. Alt detta vitnar ju tydeligen, at botemedel finnas och böra nyttjas. At dessa omständigheter skola verka, at Handeln otvunget lemnar tilräckeligt öfverskott af Vexlar til det Allmännas och Riksgälds-Contoirets tjenst för vida bättre köp, än Contoiret kunnat åstadkomma genom Concurrence i Handel: — det påstår Författaren, men har hvarken utredt eller bevisat det; redan har jag anført något om missbruken vid Vexlars försäljande; och mera torde jag få tillfälle at upgifva.

Nödvändigheten af anstalter til bot visar sig vidare vid blotta upräknandet af våldsamma åkommor. Fred har man icke längre, än Grannen behagar, säger ordspråket. Vi hafve det bästa

bästa hopp om åtnjutande af Långvarig Fred, men alt menskligt är underkastadt så många förändringar. Vi hafve Grannar på flera sidor; och försigtigheten fordrar, at man är beredd på alla händelser. Sädesväxten ankommer på mer eller mindre tjenlig väderlek; det är utrönt, at man nästan jemt för hvarje tio år kan vänta några missväxt-år: och man bör väl vara omtänt på medel at icke för mycket lida deraf. Undervigt i Handel upkommer lätteligen, om smak för Utländska vahrors nyttjande får inrota sig, och icke förekommes igenom tjenliga Författningar: dock befordras äfven undervigten i Handel igenom felagtig ställning af sättet at bedrifva densamma, hvilket jämväl behöfver rättelse.

Jag är aldeles ense med Författaren: at en förbättrad hushållning, tiltagande productif arbetsamhet, och minskade behof af Utländska vahrer äro de kraftigaste medlen at hjälpa Rikets Financer. Man torde få säga, at den första delen, förbättrad hushållning för hela Riket, utgöres af de två senare, ökad tilgång och minskad utgift. Alt detta är rätta målet för vår önskan, men vi behöfve at komma dit; det vinnes icke, om vi lägge armarne i kors, och förvänte, at det goda skall komma af sig sjelf; vi måste arbeta och nyttja medel; men framför alt måste vi så laga, at arbetsamheten icke qväfves liksom i sin linda.

All productif arbetsamhet, eller på mera allmänt känd Svenska, tiökad tilverkning af Inhemsk vakra, fordrar nog lång tid at komma i gång, och bringas til behörig höjd. Den kräfver förlag och arbetare; men förmänlig afsättning af vahrän är det rätta, som skall upmuntra til fortsättande af arbetet, och göra möjligt at hålla
ut

ut dermed. Någorlunda lätthet at finna hjelp til förlager är således nödvändig, om man icke vill påstå, at de Penninge-rike ensamme hafva rättighet at göra sit arbete gällande, men at de fattige eller mindre förmögne ständigt skola hållas nedre at lefva blott som Legohjon. En sådan hjelp hafva Närings-Idkare njutit igenom Riksgälds-Disconten, och vi hafve ju på så många håll kunnat se, huru tilverkningar i Landet tiltagit med biträde af Credit-Sedlarne. Blifva arbetarne någorlunda väl betalte, så at de kunna underhålla hushåll, är ingen tvifvel, at ju de finnas, och arbetande hopen tilvexer beständigt igenom nya giftermål och deraf upkommande Folkökning. Afsättningen har hittills varit skäligen förmånlig i de flesta delar, och det verkliga eller tilgjorda misstroendet för Credit-Sedlarne torde hafva hatt den enda goda verkan, at arbetsamme tilverkare fått hederlig betalning för sin vahra. Men, om Cours och Agio skulle få rasa obehindradt, måste väl deraf hända, at Närings-Idkarens Penninge-Förlager jemte betalningen för vahran, som begge nu för tiden bestå af Credit-Sedlar, blifva til sit värde så förringade, at han icke förmår dermed underhålla de anlagda verken och föda sine arbetare. Följden deraf lär blifva, at Inrättningarne läggas neder, arbetarne med Hustrur och Barn blifva brödlöse, och tilverkningarne försvinna utur Rikets tilgångar. Om man vill vinna det allmänt erkända hufvudsakliga medlet, tilökad Inhemsk tilverkning, lär då vara oundgängligen nödigt, at Penninge-Verket bringas til förbättring, och sluteligen til stadig ordning; men detta kan icke ske utan at sätta en gränts emot den våldsamma höjningen af Cours och Agio.

Redan

Redan har jag anmärkt, at tilökningen af Inhemske vahrors Tilverkning fordrar nog lång tid för at upfyila hela behofvet til Financernes förbättrande; man lär icke påstå, at vi på långt när hunnit så vida dermed. Imedertid äro Rikets behofver af Vexlar ganska stora: man vet, at Riket har ansenlig Utländsk Gäld, som årligen kräfver utgifter til betydliga Summor; man känner, at våre Handlande, åtminstone många ibland dem, hafva för Utrikes Skuld, hvilken underhållande medtager vackra Summor. För Utländsk Spannemål har 1798 och 1799 utgått et värde af Fem Millioner Riksdaler, som Författaren af Något det upgifver; Importen af Utländske Vahrer, loflige eller lurenträjade, har jämväl fordrat betydande Summor i Vexlar; en myckenhet andra kostnader härvid onämnda. Sådana Utgifter tåla föga uppskof; och minst skulle man kunna förnä Utländningarne at afbida den tid, då vår Handel och Sjöfart åter komme i jemn gång, vårt behof af Utrikes spanmål uphör, våra Importer förminsas, och våra Inhemska Tilverkningar upnä tilräckelig höjd. De måste derföre godtgöras i någorlunda tid, om väl skall gå; man måste då vara omtänt på medel at göra det möjligt.

Om en Handlande icke på något sätt tilfredsställer sin Utländske Borgenär, så är hans Credit til ända, och Fordrings-Egaren vidtager nödiga mått til sin säkerhet at få sit åter. Om Rikets Utländske Creditorer icke på något sätt förnjöjas, så blifver Rikets Credit förlorad, och följderna deraf kunna blifva svåra. Alle hafve vi då den högsta förmån af at förekomma denna ytterlighet; och de Handlande äro närmast Interesserade deruti; man borde då föreställa sig, at de vid eftersinnande häraf gerna draga saken

naden af en mindre och föga hedrande vinning på hög Cours och Agio, då de derigenom undgå den vida betydligare förlusten vid förfallandet af Rikets Utländska Credit.

Ingalunda är Rikets eller Riksgälds-Contoires tilgång af Vexlar eller Specie-mynt så stor, at utgifterne på Utrikes Ort skulle kunna bestridas utan betydlig tilhjelp af Credit-Sedlar. Skulle nu Contoiret outhörligen belastas med förlusten på en hög Cours efter Banco-mynt, och derefter med en än högre Cours efter Credit-Sedlar, som utgör det rätta Agio, så måste ju deraf upkomma et våldsamt ökande af Sedelstocken; och, om man medgäfvde, at Agio nödvändigt skulle stiga i samma mån, måste det snart gå så långt, at Credit-Sedlarne förföllo til föga eller alsintet värde. Då blefve det en ren omöjlighet at nyttja dem til någon betalning, således äfven ogörligt at derföre skaffa Vexlar. Och sålunda hunno vi så långt, at Riket stadnade i Bankerut, eller oförmögenhet at betala, så väl för Utländsk Gäld, som Inhemsk Förbindinger.

Men alt detta onda kan lätt förekommas, om i tid anstalter vidtagas til hämmande af Coursens och Agios stigande. Männe det då icke är af största angelägenhet och nytta, at sådant må påtänkas?

I alla Länder, der oreda i Penningeverket uppkommer, lär gemenligen hända, at olika och något stridiga Interessen Medborgare emellan upstå, nemligen imellan Penninge-Män å ena sidan, och Närings-Idkare å den andra; och det lär vara grundadt i naturen af saken. Med Penninge-Män förstår jag: 1:o dem, som hafva betydande förmögenhet i penningar allena, och helst i klingande Mynt; 2:o dem, som hafva

C

större

större styrka i Penning-vägen, än uti Näringar; och 3:o dem, som för vahror eller på Credit kunna skaffa sig tilgång til utländskt och klingande Mynt. Under Närings-Idkare begriper jag Åkermän, Bruks-Egare, Fabrikörer, och alle Tilverkare af Inhemska vahror i gemen.

Penninge-Männen hafva mindre vinning af sina skatter, så länge andra kunna finna lätt åtkomst til penningar inom Landet. Det är då deras förmån at få utelöpande Penning-Stocken förminskad, ju mera desto heldre. Til vinnande deraf kunna många olika medel uyttjas; jag vil endast anföra några, som jag under et längre lefnadslopp kunnat erfaras, och i hast kan mig påminna. Man hjälper sjelf til at skaffa det i Landet införda representativa Mynt i starkt omlopp vid första utgifvandet; man ratar det genast vid sina försäljningar igenom fordrande af högre betalning för sina vahror; man brådskar at använda det til byggnader och redbarheters anskaffande utöfver behof, hvarigenom man på flera håll upjagar vahrupriserna, och får tilfälle at meddela andra misstroende til Myntet; Man utskriker Myntet såsom skadeligt, och sätter alla inträffande olyckor på dess räkning. När man tror sig hafva tilräckeligen skrämt och förvillat Styrande Magten och Menigheten, ropar man öfverljuddt, at det måste indragas, ju starkare och ju hastigare, desto heldre.

Lyckas detta, så vinna Penninge-Männen, at nöden aftvingar andre et hastigt och ständigt fallande värde af alla Tilverkningar, Fastigheter, och nyttiga Inrättningar. Då kunna de köpa deraf efter behag til hälften eller fjerdedelen af förra värdet, och derunder. Alle Vi Gamle hafve med egna ögon och öron sett och hört alt sådant.

Närings-

Närings-Idkarne deremot behöfva jemt om penningar til sina stora förlag; dem är angeläget, af andre måtte hafva tilgång deraf, på det de måtte få både afsättning af sina vahrer och någorlunda rikelig betalning derföre. De önska således, at Penninge-tilgången måtte blifva lätt, någorlunda stor, och jemt fortfarande. Utom lätthet åtkomma de näppeligen penningarne; är den ej stor nog, måste de alltid sakna både uti förlag och afsättning; om den åter tryter, och isynnerhet om det sker hastigt, stadnar tilverkade vahrän dem til läst oförsäld, eller ock måste de sälja den til underpris emot sin egen kostnad. Härigenom händer, at de icke mera kunna aflöna sine Arbetare, eller skaffa vidare förlag til Näringsens behöriga drift; de måste då minska den först, och derefter sälja sina Inrättningar til odrägligt underpris, eller ock aldeles nedlägga hela Näringsen. Så blifver en myckenhet af nyttige och arbetande Medborgare försatt i nöd och elände; det väcker et betydande missnöje i Landet.

Af detta framfarna lär man böra lära, at jemnvigt bör bibehållas imellan Penninge-Män och Närings-Idkare. Det behöfver icke ske genom någon våldsam anstalt, hvilken ock säkreligen icke skulle leda til ändamålet; alt nog lär det vara, at Penninge-verket sättes i ordning, och tilgången af Penningar blifver någorlunda lätt. Skulle någonsin fråga upkomma om företräde mellan dessa Flockar af Medborgare, så lär vara ofelbart, at Närings-Idkare måste vinnå. Deras myckenhet är vida större, de måste ständigt arbeta, för at vinna lifs-uppehälle och någon bekvämlighet, och igenom dem förökas tilverkningen af Vahrer innom Landet, hvilket åter utgör et Samhälles pålitligaste styrka. Pen-

ningemännnerne deremot utgöra et ganska litet antal; det kostar icke mycken möda, och utgör icke et nyttigt arbete, at imellanåt i sina hvalf besöka sin mammon. för at se. om den ligger orörd; myckenheten af Rikets tilgångar ökas icke genom Silfrets förvarande uti gömmor, tvärtom utvägarne til förökningen minskas derigenom.

Hvad är ock Silfrets rätta värde? Adam Smith har kanske med den sannolikaste grund uträknat alla vahrors värde efter det arbete, som fordras til deras frambringande; all annan beräkning af värde lär ankomma på et blott välbehag, hvarföre ock en Holländare i sin tid svarade: "Den vahrän är värd så mycket, som en Narr vill gifva derföre." Följer man Smiths beräknings-grund, så blir Silfrets värde icke serdeles högt emot en myckenhet af andra vahrer. At skaffa det et högt värde mot Inhemska Tilverkningar, det vore at nedsätta värdet af egna vahrer, och öka värdet af en Utländsk vaha: det vore at skada sit eget Fädernesland. Författaren af Något lär då hafva mycket orätt, när han så bitterligen klagat: at Silfret icke på långt när stigit i lika förhållande med Inländska vahrer; at Innehafvarne deraf varit föranlätne at sälja det til underpris: at det väl kommer fram af sig sjelft, blott det blir högt nog betaldt. Han säger, at man dels af fördom, dels af egennyttia, ansett nyttigt, at hålla Agio eller Silfverpriset så lågt, som ske kunnat. Det är väl första gången, man tiltrott sig at göra någon en uppenbar förebräelse för et så patriotiskt bemötande; det är besynnerligt, at sådant kunnat flyta utur pennan; men det är än mera underligt, at man velat allmänt förråda sig igenom tryckande deraf.

Vörda-

Vördade Allmänhet! är det en fördom at hålla Rikets Mynt i värde, och hindra små bitar af Utländsk Vahra at taga et stort företräde framför Vahrer, som kostat egne Landsmän så mycken svett och möda? Eller månne det icke snarare är den mest grundade uträkning til allmänt väl? Egen nytta är dervid, men icke til enskilt förmån för en eller någre få på de öfriges bekostnad, utan tvärtom til hela Allmänhetens båtnad. Gifve Gud, at sådan fördom och egennyttas styrde alle våre Landsmäns tänkesätt! Då vore lätt gjordt at bringa alt i ordning.

Fäfängt försöker Författaren af Något at inbilla Oss, det ingen verkelig brist är i förhållandet til närvarande behof i Våra rörelser, som gör Bancomyntet mindre synligt. Han har sjelf åberopat Herr D. v. S. Bref om Rikets Penningverk; jag har ock all anledning at tro de deruti gjorda uppgifter vara rigtiga: och af dem får man et någorlunda begrepp om Bankens tillgångar vid viss utsatt sid. Derefter har väl Banken icke haft tillfälle at vinna någon serdeles förkofran, emedan dess rörelse varit mycket inskränkt. Utgifterna hafva likväl årligen fortfarande; man vet, at Specie-mynt til ansenligt belopp blifvit utur Banken uttaget; och Författaren af Något säger, at det blifvit ur Landet utfördt, som jag väl ock vill tro. Följden deraf måste väl blifva, at Bankens behållning är ansenligen förminskad: man gissar, at den icke öfverstiger Tyå Millioner, om den hinner så långt; det kan man icke yeta med någon säkerhet, men mycken sannolikhet visar sig för den tanken. Ingen fara är, at ju Banken eger verkeligt Silfvermynt til inlösande af alla sina Förskrifningar; vederbörande hafva längst för

detta vidtagit aldeles tilsräckeliga Författningar
 til säkerhet i den delen. Men deremot lär man
 med nog visshet kunna påstå, at Banken för
 det närvarande icke kan utlemna Förskrifningar
 til et belopp, som skulle svara mot Rikets be-
 hof til bestridande af allmänna Penning-Rörel-
 sen. Af det här i Landet upmyntade Silfret
 har efter Författarens upgift en myckenhet blif-
 vit med vinning utförd, och behållningen måste
 nödvändigt i samma mån hafva blifvit mindre.
 Den öfriga delen deraf, som kommit i Enskild-
 tes händer, torde, som Författaren anför, til
 det mesta vara förvarad i Penninge-Männernes
 gömmor at nyttjas med förmån vid den nöd, som
 förmodeligen skulle komma at drabba Närings-
 Idkarne. Derutur lär den syärligen kunna fram-
 läckas, innan antingen nöden infallit, eller ock
 sådana anstalter blifvit vidtagne, at icke mera
 något hopp blifver öfrigt om än högre vinning
 derpå. Hvarifrån komma Insättningarne mot 5
 procents Ränta uti Riksgälds-Contojet? Helt
 erkelt svaras: något ifrån Publike Verk, och
 förmodeligen alt det mesta genom åter-insättan-
 de af nyligen der uttagna medel; och sålunda
 händer, at en och samma Summa visar sig tvenne
 gånger, utan at sjelfva Stocken i sådan mån
 är större. Jag känner icke General Discont-
 Contojets tilgångar nog säkert, at kunna dö-
 ma derom; nästan tror jag, at Författaren är
 föga bättre underrättad än jag; anledning är i-
 medlertid at föreställa sig, at der som annor-
 städes samma Summa blott visar sig flera gånger
 igenom omsättningar; vigheten at snart kunna
 uttaga Capitalet befordrar förtroendet för detta
 Contojet; at penningar der qvarstadna för lindrig
 Ränta, vittnar endast, at Penninge-Männen
 räkna på ännu högre vinning af sit Banco-mynt
 fram-

framedes. Icke har Författaren bevisat, at enskilte lättare kunna uplåna Capitaler i Bancomynt til 4 $\frac{1}{2}$ procent än Riksgälds-Sedlar til 6 procent: jag ber om förlåtelse, at jag härvid icke så lätt kan tro honom på hans blotta ord, när man vet, huru lätt tilgången varit at få låna i Riksgälds-Disconten, och at der icke blifvit tagen högre Ränta än til 6 för Hundrade. Betalningen för Vexlar til 52 och ända til 56 Skill. Svenskt Banco för en Hamburger Riksdaler bevisar ingalunda rikelig tilgång af Svenskt Banco: men väl bevisar den, huru Vexel-försäljare kunnat missbruka Vexel-Köparens nödvång at skaffa sig Vexlar, föreskrifva dem et odägeligt pris, och uti en myntsort, hvilken i anseende til knapp tilgång deraf skulle inlösas emot et ganska högt Agio.

Författaren har äfven omtalat de många köp af Fastigheter, som ofta slutas emot utfästandet af Bancomynt. Men desamma vittna endast om en öfverdrifven dristighet hos Köparne, at lofva det, de rätteligen icke kunna hålla. Få sådane Köpesummor stå qvar emot Ränta, äro de et Inbilmingsverk, och bevisa icke någon verkelighet af tilgång. Skola de efter handen utgå, så måste de uphandlas emot betalande af högt Agio: dervid visar sig åter en och samma Summa utelöpande Bancomynt i många afdelningar, utan at vara större i sin verkelighet, utan at tilgången är rikelig, och sjelfva det höjda Agio fullkomnar bevisningen af dess otillräckelighet. Efter sålunda verkstäldt undanrödjande af de skäl, Författaren anført til bevisande, at ingen verkelig brist är på Bancomynt, återkommer jag til mit påstående, at tilgången deraf hvarken är eller kan vara tillräckelig til bestridande af rörelsen inom Landet: och All-

mänheten lär säkerligen deruti med mig instämma på de förut anförda grunder. Är det då icke tillräckeligt, så lär deraf följa, at mera bör anskaffas på tjenligt sätt, och så, at Agio småningom måtte fällas neder, men icke kunna göra hastiga språng up och ned til ökande af Allmänhetens osäkerhet om Myntets värde.

Nog oförsynt säger Författaren, at Riksgälds-Contoires försök til Bancomyntets bringande i omlopp de förflutna åren alltid misslyckats; at Contoiret dervid alltid arbetat på sin undergång; alltid köpt dyrt, och sålt för godt köp. En hvar lär kunna minnas, at Contoires anstalter emot högt Agio för åren 1795 och 1796 slogo så väl ut, at Agio småningom fälldes til 10 procent, och derefter länge bibehölls vid et så måtteligt värde. Det var en verkan af den Styrelse, hvarunder Cours och Agio den tiden blefvo hållna, och varade lika länge som samma Styrelse fortfor. Sålunda har Contoires försök för den tiden ingalunda misslyckats, och Författaren har anført en uppenbar osanning. Et och annat mindre försök har derefter varit gjordt, som icke kostat Contoiret någon ny utgift, likväl alltid haft god nytta at något hålla Agio, men, såsom svagare tiltaget, ock icke kunnat visa en lika kraftig och varagtig verkan. Contoiret har på dessa åtta åren icke invexlat Bancomynt emot högre Agio än 10 procent; det har aldrig befattat sig med försäljande af Bancomynt: och således har Författaren andra gången framkommit med en ren osanning, då han sagt, at Contoiret alltid köpt dyrt och sålt för godt köp. At Contoiret vid sina försök emot Agios höjande alltid arbetat på sin undergång, det är en förebråelse, framkastad på fri hand, utan någon bevisning; kanske skulle den grunda sig på

på de öfriga tvenne anföranden, men jag har redan visat, at de äro aldeles falska. Jag måste endast yttra min förundran, at man velat bjuda til inbilla en uplyst Allmänhet; at Riksgälds-Contoiret, der Rikets Credit skall handhafvas och vårdas, kunnat arbeta til sin undergång, då det sökt at bringa mera Bancomynt i omlopp, hvarigenom värdet af Credit-Sedlarne nödvändigt skulle hållas uppe, och hvaruppå Verkets bestånd til stor del beror. At anse Allmänheten så enfaldig eller så okunnig, det är ju at visa den et uppenbart föragt, som den visserligen icke förtjenat.

Redan har jag anmärkt, at den hjelp af vaxlar, det Allmänna och Riksgälds-Contoiret skulle kunna få, när Handelen och Sjöfarten komma i riktig gång m. m., icke gör oss någon nytta för det närvarande; men at nödvändigheten föreskrifver en skyndsam bot. Den utlovade hjelpen kan man icke i brådkastet påräkna, ty den beror så mycket af de krigförande magternes alfvarliga beslut at göra Fred, hvarom vi icke med någon säkerhet kunne dömma. När omsider den stunden är kommen, at Fred blifvit slutad, upkommer en fråga, om Handelen då blir så stäld, at riktig nytta tilflyter vårt kära Fädernesland. Och, om Handelen blir rätt bedrifven, återstår at fråga: måtte man lemna det Allmänna och Riksgälds-Contoiret Vexlarna för bättre köp, än ogörligheten af annan afsättning hindrar at utfordra? Måtte man icke för dem updrifver priset så högt, som möjligst är? Och måtte man icke brukar hvarjehanda konstgrepp för at skada det Allmänna och Riksgälds-Contoiret vid Vexel-handeln? Jag har tilförene utredt, at Vexel-försäljaren som andre Försäljare söker den högsta vinning, som möjlig

fås kan: och det måste väl så vara. Sålunda kan icke väntas af dem någon minskning i priser af undseende för det Allmänna eller Riksgälds-Contoiret; tvärtom, det är på dessas bekostnad, som de skola hemta sin mesta vinning, och de lära fortfara dermed så länge möjligt är. Man säger, at alt värde beror af tillgång och behof; det är väl sagdt, och passar til Vexel- och Mynt-handel som til all annan handel: men i detta spel som i andra kan man förbättra sin lycka, om man lärt at blanda korten väl nog til sin egen förmån. Af Tidningar och bättre Skrifter har man sett, at Agiotörer i England utarbetat och verkställt en myckenhet af konstgrepp för at vinna på det Allmänna. Men vi behöfve icke vända oss til Utländska Orter at hemta oss efterdömen; sådana hafve vi här i Landet haft til öfverflöd. Hvar gång Styrelsen här i Riket låtit göra anstalter til lättande af det Allmännas lidande genom Cours och Agio, hafva somlige med allehanda konstgrepp arbetat at göra dem frugtlösa, hvilket ock lyckats i större eller mindre mån, alt efter olika omständigheter. Detta kan man bevisa, om och när det behöfves. Mig gör det ondt at nödgas frambära dessa sanningar; men Författaren af Något har genom sin trottsiga ton i denna Skrift likasom upmanat en hvar at icke mera något förtiga. Jag ingår likväl icke uti närmare utredande af alt det, jag sett och erfarit, om jag får undslippa det.

Under det, jag skrifver detta, har likväl tildragit sig en händelse, som är allmänt känd. Fredagen den 24 Januarii var Coursen på Hamburg $84\frac{1}{2}$ Skill. uti Credit-Sedlar, och Aigo 58 procent. Tisdagen den 28 Januarii föll Coursen ända neder til 82 Skill. i Credit-Sedlar, och

och Agio til 54 procent uti vexlingar af Mynt; det har sedermera fallit ända til 42 procent. Imellan de nämnda postdagarne hade icke utländska Posten medfört några så fördelagtiga tidningar, at händelsen kunde vara en följd deraf. Handelens tilstånd, som man föregifver såsom rätta grunden til all förändring i Cours, hade vid denna årstiden icke kunnat vinna någon förbättring; tvärtom har en på Vintern förväntad Vexel-tilgång blifvit ute genom en mindre lyckelig gång af Silfisket i Bohuslänska Skärgården: och Silfvermynt har på denna tiden icke i Landet inkommit. Det starka fallet af Cours och Agio lär då icke hafva någon i sakernes natur grundad orsak. Visserligen hade inträffat, at under den tiden Konungens Nådiga Kallelse til Riksens Ständers församlande den 26 Januarii blifvit afkunnad; men den medförde icke någon ny tilgång hvarken af Vexlar eller Bancomynt. Kunde den väcka en skrämsla, så bevisar ju det, at man förut hade tilgångarne, dem man gömde för at preja på priserne; men man plägar icke vara så lättskrämd, då fråga är om vinnin. Hastig och stark tilökning af Vexlar och Bancomynt var här icke; efterfrågan af bägge delarne hade visst icke afstadnat. Men alt här i verlden måste hafva någon orsak. Hyar skole vi då finna den i detta fall? Som det angår en handel, måste man väl naturligtvis söka den i någon art af vinning. Möjeligen skulle det kunna hafva inträffat, at någon eller någre just omkring denna tiden haft en skyldighet at betala större Summor i Banco-mynt; Agio til 59 à 60 procent var nog drygt at sjelf vidkännas, derföre måste det nedfällas; til ändamålet tjente, at första stöten skulle göras igenom et starkt fall af Coursen, man tog väl

väl sin ersättning vid besparingen på invexling af Bancomynt; af Coursens fall måste följa et motsvarande fall af Agio; det kunde vidare påskyndas igenom utlemnande af obetydliga Summor i Bancomynt til flere serskilte Penningemäklare, med tillsägelse at brådska med försäljande, och heldre taga mindre betalning än dröja med försäljningen; egare af Bancomynt skulle derigenom blifva villrådige om rätta värdet af sin varena, och de, som voro i behof af det gångbara Myntet, Credit-Sedlarne, skulle nödgas at taga det mindre pris, som erböds; ytterligare kunde fällandet underhjälpas igenom utspridande af et rygte, at vid nu förestående Riksmöte Banken skulle slås tilhopa med Riksgäldsverket, då Bankens Sedlar skulle sättas til lika värde med Credit-Sedlarne: och då vore spelet vunnet, at Agio brådstörtades för närvarande stund. Huru länge det kan hålla sig lika lågt, är osäkert: kanske vore äfven uträkning vid at hålla det nedre til dess Marknaden i Christinåhamn voro förbi, ty der stadgas de första Jernpriserne, der kan man vänta et nytt utgifvande af Banco-Sedlar, på hvilkas invexlande vinning är at förvänta. Men, om man ock afbidar utgången af vår förestående Riksdag, och om der icke skulle göras alfvarsamma anstalter til förbättrande af Penningeverket: så kan man anse för säkert, at derefter Agio skulle åter upjagas utan sky och varnagel. I Handelsärender ankommer så mycket på Speculationer. I Speculationsvägen är ej långt imellan möjligheter och verkställighet, om tilfället så medgifver. Åtanken deraf allena lär vara tilräckelig at öfvertyga, det man aldrig kan vänta, at Handelen skulle otvungen och för godt köp aflemna Vexlar til det Allmännas tjenst. Nej! den lemna icke
godt

godt köp derå utan nödtvång, och detta tvång uppkommer deraf, at man skaffar sig annan tillgång, icke behöfver bero af Handelns välbehag, och den tvärtom icke kan afsätta sin Vexel anorlunda än emot et skäligen godt köp.

I anledning af alt det, jag sålunda anfördt, har jag för mig upptecknat några sattser, dem jag härmed underkastar den uplysta Allmänhetens ompröfvande.

1:o. Hög Cours och Agio utgöra en svår sjukdom i Rikskroppen, som bör botas.

2:o. Ehvad omöjeligheter man upmålar, kan likväl icke med skäl påstås, at ju Riket är förstarkt, och inom sig eger för många utvägar, at det ju dermed skulle kunna öfvervinna sin plåga.

3:o. Snart lära Läkemedlen böra användas, om icke kräftan skall fräta för vidt omkring sig.

4:o. Väldsamma behöfva de icke vara; Tvångs- och Straff-Lagar äro icke af nöden, och de kunna icke hjälpa oss fram til målet.

5:o. Hushålls-Författningar äro härvid aldeles tillräckeliga och säkerligen de påliteligaste.

6:o. Dessa böra vara så inrättade, at de undanrödja anledningarne til höjande af Cours och Agio, derigenom borttaga tillfället til et upjagande deraf, och hvarmed utöfningen af denna jagt måste afstadna.

7:o. Sådant vinnes, om de största behoven af Vexlar få sina egna tillgångar, och icke mera nödgas med andre Köpare täfva om deras inlösande utur Enskitte Säljares händer; sådant vinnes, om verkligt Mynt kan sättas i omlopp til bestridande af Penningarörelsen i Landet.

8:o. Så väl det är, at Cours och Agio fällas neder, är likväl icke nyttigt, at det må ske med altför stor skyndsamhet; många Medborgare,

gare, som inrättat sina handelsärender efter högre priserne den ena tiden, kunde lätteligen gå under, om värdet af deras vahror korrt derefter undergingo en hastig förminskning; och af erfarenhet har man skäl at vänta, det låga priset, så hastigt nedsatt, icke länge skulle hafva bestånd, utan förr eller senare Cours och Agio skulle rasa fram med fördubblad våldsamhet.

9:o. Nedsättningen af Cours och Agio lär då böra verkställas smänigom och efter handen, men altid så, at dessa odjur icke få tillfälle at åter resa sig.

10:o. Til den ändan måste väl anstalterne vidtagas så tillräckeliga, at ändamålet kan vinnas, och aldrig någon svaghet må visa sig.

11:o. Utländska Lån stå icke at erhålla vid nu varande ställning i Europa; de skulle väl ock i längden vara mera skadeliga än gagneliga, ty de medföra et verkeligt förminskande af Rikets styrka. Innom Riket torde näppeligen kunna fås Lån, som förmådde leda oss fram til målet.

12:o. Men innom Riket tilverkas och framalstras flera vahror, som utomlands äro begärliga, och betalas med Silfver och Guld, när man det äskar. Igenom dem kan man erhålla både Vexlar och Silfver, hvilket senare icke kan skaffas til någon betydande myckenhet af egna Grufvor, utan måste utifrån införskrifvas.

13:o. Minskande af vahrors införande från Utrikes Orter är aldeles nödvändigt, emedan alla andra ansalter det förutan voro fäfänga. Men ensamt uträttar det icke saken; dertil fordras tillika en verkelig förkofran, och den vinnes igenom et alfvarligt användande af inbemska Tilverkningar til afsalu, som utgöra Rikets verkliga styrka.

Näp-

Näppeligen lär man kunna förmoda eller hoppas, at Enskilte skulle rätt vända all handel med Exportvahrerne förnämligast til nytta för allmänt väl, när Författaren af Något å de Handlandes vägnar förklarar, det icke vara en dem åliggande skyldighet at bibehålla värdet af Rikets Credit-Mynt.

Om Riksgälds-Contoirets Jernhandel.

Detta ämne synes utgöra hufvudsakeliga föremålet för hela Författarens Något, emedan det uptager mer än Två Tredjedelar af hela Afhandlingen, och håller nära 70 procent deraf.

Skada är, at detta Något i handskrift varit känt, innan en hederlig Man efter berättelse framgaf et äfven af många känt Yttrande, som til saker, vändningar af meningar, och ordalag i flera delar hade så mycken likhet med det förra, at två olika Författare sällan af en händelse träffa dem så instämmande. Men än värre är det, at Författarens Något så hastigt blifvit af Trycket utgifvit: det ser i hast så ut, som hade han velat för Allmänheten kungöra, at han vore far til det barn, en annan framburit; det var min son som trampade Orgorne, säger en gammal Fabel. Alt detta har nog anseende af et missbruk af den hederlige Mannens förtroende; och flera ställen i Något synas utmärka, at dess Författare icke hushållar med sina Väners förtroenden.

En Man hade vid senaste Revisionen i Riksgälds-Contoiret til någre af Herrar Revisorerne aflemnat en Skrift om Riksgälds-Contoirets Jernhandel. Huru Författaren åtkommit dennå Skrift, lemna jag derhän. Men känd är densamma,
och

och den behöfver icke något skydd af hemlighet. I allmänhet får hvarje Skrift sit rätta värde af de saker den innehåller; derefter bör den dömmas; och Allmänheten kan det vara lika mycket, hvilken är dess Auctör eller icke. Men Författaren af Något roar sig med at personligen angripa Auctoren af berörde Skrift.

Sälunda säger han: med fullt ut lika godt skäl, som Förslagets Författare förklenligt utlätit sig om Trassenterne, kunde man nyttja hans egna ord och säga, at han behöft kasta skugga på andre, för at villa Allmänhetens omdöme och bortblanda saken. Auctors ord i Skriften äro sådana: Längre hafva Fullmäktige hört den förebräelsen göras Contoïret, at det igenom sin uphandling af Vexlar vore skulden til Coursens stegring, och i följe deraf til Agios höjande; man har behöft kasta smuts på andre, för at villa Allmänhetens omdöme, och at för dem bortblanda saken så, at icke skulle märkas, det man drogo stor vinning af en allmän nöd och riksolycka. Här äro ju Trassenterne ingalunda nämde; finner någon sig träffad, den må gerna skrika; Författaren af Något lär väl icke hafva Fullmagt af Trassenterne at å deras vägnar erkänna, det de voro träffade; har han då obuden gått åstad, så har han tillika gjort dem en verkelig otjenst dermed. At komma til sjelfva saken, får jag nämna, det hvar i vaxelärender kunnig Man känner, at man allmänneligen skjuttit skulden för Vaxel-Coursens höjande på Riksgälds-Contoïrets stora inköp af Vexlar: än, om det befinnes, at man til urskuldande af händelsen äfven på högre ort framburit et sådant yttrande? Auctoren af Skriften har då icke haft orätt i sina utlätelser; och beviser Författaren af

Nå.

Något, om han kan, at Auctoren sökt villa Allmänhetens omdöme och borttblanda saken.

Auctor til Skriften har ansett, Herrar Revisorernes bifall och upmuntran vara nödiga til handelens fortsättande: detta påstår Författaren af Något, vara et bevis, at Fullmäktige funnit försöket med handelen vara något vågadt. Men den, som utan fördom eller elak föresats läser Skriften, lär icke finna mera deraf bevisadt, än at Auctoren visat en tilbörlig agtning at de å Hufvudmännernes vägnar utsedde Herrar och Män til Revisionens förrättande.

Det synes förtryta Författaren af Något, at den blifvit ansedd för *Välmenande*, som trott, at våra exportabla Producter kunde utomlands afsättas igenom et Publikt Verk med samma förmån, som igenom Enskilte. Jag förbigår här at tala för eller emot sjelfva satsen tils vidare. Missnöjet lär väl vara rigtadt emot Auctoren af den klandrade Skriften. Efter berättelse hafva de fleste Exportatörerne sjelfve visat en vida större billighet, då de erkänt hans välmening emot det Allmänna, fast de ansett, honom hafva misstagit sig om medlen til dess hjelpande. Man kan hafva olika begrepp om utvägar at rädda det Allmänna, men likväl på alla sidor vara välmenande. När man upgifver något förslag i den vägen, röjer man väl icke någon brist på välmening. Och hvartil tjenar den missundsamheten at icke tåla, det en annan anses för välmenande?

På några ställen framkommer Författaren af Något med de orden: charlataner och charlatanerie, och gör deraf tillämpning til Auctor af den klandrade Skriften. Dessa ord utgöra efter sin bemärkelse verkeliga oqvädinsord; och sådana bevisa icke något uti saker. Kanske skola de vara et

fint skämt emot en gammal Vän. Men han kan vara trygg at icke blifva betalt med så dåligt mynt.

Äfven lägges Auctoren det til last, at han uti hela Skriften icke nyttjat de orden Bruks-Patron eller Bruks-Egare; och Författaren af Något framkastar fint en misstanka, at någon hemlig plan kunde ligga förborgad derunder. Vare misstankan för hans egen räkning, om han ändteligen vil roa sig dermed. Men af Skriften finnes, at Auctoren talat för allmänt väl. Det kan aldrig inskränkas inom vissa flockar af Medborgare, utan måste sträcka sig til dem alle sammantagne. Deremot hade han felat, om han uphäft sig til Advocat för någre visse. Kanske hade Författaren af Något önskat, at han fallit uti det felet: men Auctor har icke varit frestad deraf. Man lär då icke med skäl kunna klandra, at Auctor endast sett på Näringarne i Landet, utan at fästa sig vid Personers enskilda interesse, utan at nämna Bruks-Patroner eller Bruks-Egare, när sådana ord icke något bidrogo til bevisning i saken.

Såsom et fel synes Författaren anmärka, at Riksgälds-Contoiret med sin Jern-uphandling det förflutna året, om icke upjagat priset derå, åtminstone förekommit dess fall. Allmänt är likväl kunnigt, at Contoiret hvarken i Christinåhamn eller här i Stockholm gjort början med utstakande af priser å Jern, utan låtit de Handlande på bägge ställen gå förut at fastställa dem, och derefter icke lemnat högre betalning, än Handlande förut hade gifvit. Hela förebråelsen lär då af sig sjelf förfalla. Men, om Jernet verkligen blifvit hållit uppe i värde, månne det vore en förlust för Riket? Efter allmän sàgen lär finnas, at de fleste Exportörer til sine utländ-

utländske Afnämare måste uppgifva sina Inköpspriser här hemma, hvarefter betalningen dem beräknas, och Commissions-procenten utgör deras enda vinning emot Utländningarne. Ju lägre priset nedsättes här i Ländet, desto mera vinner Utländningen vid återförsäljning af vahran; och denna skilnad i vinst utgör en förlust, icke för Tilverkaren allena, utan för hela Riket tillika. Ju högre priset hålles uppe, desto mera delar man af vinsten med Utländningen; visserligen får Tilverkaren sin del deraf, men man har icke skäl at missunna Svenske Män en förmån, helst densamma tillika utgör en ren vinning för Riket, en verkelig tilökning uti tilgången af Vexlar. Aldrig bör likväl inköpspriset å Jern eller annan Svensk tilverkning drifvas så högt, at vahran icke mer är säljbar på utländsk ort.

At Jernet skulle komma at stå Contoiret dyrare, än om samma Capital hade blifvit här directe uti Vexlar användt och utremitteradt: säger Författaren af Något, utan tecken til bevisning deraf. Genast lyser likväl i ögonen, at et Inköpspris af 10 R:daler Svenskt Banco, vid försäljning omvändt til 10 R:daler Hamburger-Banco, måste lemna ren vinst af så många Skilling Svenskt Banco på Riksdalern, som Hamburger-Riksdalern efter Cours varit högre. Närmare kan det utredas på följande sätt: 1000 Skeppund Stångjärn, å 10 R:daler Svenskt Banco, kosta 10,000 sådane Riksdaler, som efter et ungefärligt Medel-Agio til 45 procent utgöra 14,500 R:daler uti Credit-Sedlar; dessa 1000 Skeppund lemna 10,000 R:d. Hamburger-Banco; köper man 10,000 sådane Riksdaler efter circa 77 Skillingår eller 45 procent Agio på Credit-Sedlar emot Svenskt Banco, komma de at kosta 16,010 R:daler 20 Skill. i Credit-Sedlar; nu är

denna Summa 1510 R:daler 20 Skill. högre än den förra, som utgjorde 14,500 R:daler i Credit-Sedlar; och deraf lär nog tydeligen följa, at Jernet icke står Contoiret dyrare, än om Vexlar blifvit uphandlade, utan tvärtom gifver ren vinning, om man ock tillägger Ränta på Penningarne.

At Handlande sjelfve funnit förmån vid Jernförsäljningar til Contoiret, bevisar icke hvad dermed åsyftas af Författaren. Ingen kan neka, at ju de Handlande förledna året inköpte Jern til samma pris som Contoiret. Man kan bevisa, at de voro angelagne at til sådant pris behålla Tilverkningar, som voro Contoiret erbudna, men hvilka emottagande Contoiret afstod för at icke gifva anledning til höjande af priset. Vi vete alle, at utskeppningen af Jern förledet år var ovanligen trög i allmänhet, och i synnerhet ifrån Stockholm, hvilket väl förnämligast härrörde från osäkerheten i anseende til Caperier och Upbringningar. Någon har kunnat vara i den ställning, at han funnit sig belastad med Inventarie-Jern, som icke vunnit afsättning, och likväl velat behålla Lefveranter, hvartil hörde at köpa deras Årstilverkning, och dervid fordrades at erlægga penningar, som han icke lätt kunnat anskaffa annorlunda än igenom det förra Jernets försäljande til Contoiret. Andre hafva kunnat hafva Jern i commission til försäljning för Egare, som behöft Penningar; och då de icke sjelfve med heqvämlighet kunnat skaffa dem, hafva de varit nödsakade at vända sig til Contoiret. Åter andre hafva kunnat finna mera räkning vid at directe sälja til Contoiret, än at belasta sig med ränta i Disconterne alt intil Skeppningstiden. Och härmed lär den gätan vara uplöst,

At Författaren af Något icke riktigt uppgifvit förhållandet af Contoirets Handel med Stång- och Manufactur-Jern; det är icke underligt, emedan han icke kunnat vara underrättad derom; han lär åtminstone icke vilja namngifva någon sagesman. Men det är besynnerligt, at han likväl velat blottställa sig med uppgifvande af Summor för Inköp och Försäljning, då han vetat, at andre kunde med säkerhet utreda, huru han dervid felat. Han har således orätt uppgifvit Inköpsumman til 530,000 R:daler, och Försäljningssumman til 30,000 R:daler, den förra nog för högt, och den senare vida för liten: väl kunde sådant höra til hans plan at utmåla Handelen såsom skadelig, men man har orätt at söka förvilla Allmänheten med osanna uppgifter, och Allmänheten lär icke hålla til godo at så blifva föragtad. Hans gissning om Summan af det härvid använda Credit - Sedelmynt är falsk til öfver 20 procent eller en hel femtedel vid pass. Utan serdeles möda hade han bordt finna, at den igenom försäljning influtna Summa i Vexlar nödvändigt skulle minska Contoirets utländska Gäld; och det lär åtminstone hafva varit mycket obetänksamt, at likväl emot så klar sanning d-istigt anföra, det den icke åstadkommit ringaste minskning i Contoirets utländska Gäld. Om Contoiret icke skaffat sig denna Vexeltilgång af nära 50,000 R:daler Hamburger-Banco genom egen Handel, utan måst upköpa den på Börsen, så hade man utan all tvifvel fått se Cours och Agio höjas vida fortare och starkare. Nu bör ofelbart Jernhandelen godtgöras den influtna Summan, och den i stället påföras Vexelhandelen, då sålunda Jernhandelen efter föregången reduction af Hamburger-Banco til Svenskt Banco med 6 Skillings vinst, och det Svenska

Bancomyntets reducerande til Credit-Sedlar efter 45 procent Agio, måste få en fordran af 81,562 R:dalet 24 Skill. i Credit-Sedlar. Denna fordran afgår på de utgifna 413,000 R:dalet för Jernhandelen, och återstå blott 331,437 R:dalet 24 Skillingar, för hvilka Contoiret eger mer än tillräckelig säkerhet uti vahror, som öfver större delen af Europa lösas med Guld och Silfver: gifve Gud, at man för alla utgifter hade lika säker och säljbar tilgång af redbarheter! Alt detta kan med riktiga Handlingar bestyrkas.

Blevo den Skrift, Författaren af Något så mycket klandradt, af Trycket utgifven, så föfölla ganska mycket af Författarens anföranden deremot af sig sjelf. Sålunda har Författaren upkastat en misstanka, det meningen voro at göra hela Jernhandelen til et Monopolium; men uti Skriften yrkas med tydeliga ord, at Handelen med Jern måtte blifva fri och otvungen. Contoirets förhållande vid uphandling af Jern, både i Christinehamn och här i Stockholm, vittnar väl tillräckeligen om noga efterföljd af en så riktig grundsatts, men derjemte kunna vittnesbörder derom anskaffas af alle, som varit i underhandlingar med Contoiret. Imedlertid lär denna misstanka varit nödig vid Författarens föresats at illa utmåla hela saken. Aldrig lär det kunna hända, at hela Jernhandelen skulle stadna hos et Allmänt Verk, då Exportörer sjelfve ega så många Jern-Bruk, och förmodeligen hafva många band på andre Bruksegare, som erfarenheten visat. Om de lemna dem skäliga priser för Jernet, och i öfrigt fara vackert med dem i sina Räkningar, lära de väl alt framgent bibehålla sit företräde til emottagande af vahren. Om ock skulle inträffa, at största mycken-

kenheten af Jern skulle aflemnas til et Allmänt Verk; torde det finnas, at sådant skulle leda til stor förmån för hela Riket i gemen och många Handlande enskilt: hvilket jag längre fram torde få tillfälle at närmare förklara.

Vid den föregifna frugtan för et Monopolium i Jernhandelen säger Författaren af Något, at det går af sig sjelft, hvad inköpen angår, i synnerhet om derjemte så tilställes, at närvarande slutsätt efter Banco-Riksdalers pris blir uphöfvet, och at alla Jernslut ställas at betalas uti Riksgälds-Dalrar. Et sådant förslag var verkligen å bana förledet års vinter, men det kom ifrån de Handlande. Författaren har ofelbart läst den Skrift, han klandrat, och då har han just deraf kunnat inhemta, at Riksgälds-Contoiret funnit, huru mycket et sådant slutsätt skulle bidra til ökande af Credit-Sedlarnes vanvärde, hvarföre äfven Contoiret förekommit det igenom handelsslut på Banco-Mynt, med fritt val för Säljaren at få sin betalning i sådant Mynt eller Credit-Sedlar med gångbart Agio vid betalningstiderne. Derom vittna nästan alla de af Contoiret slutade Contracter. Och sålunda får Författarens anmärkning en verkan, tvärt stridande mot den, han synes hafva åsyftat; ty det omnämnda slutsättet stadnar ingalunda för Contoirets räkning.

Författaren af Något anför, at Auctor til Skriften förmodar finna afsättning af Contoirets Jern, dels igenom försäljningar emot Vexlar inom Riket, men förnämligast genom utskeppningar för Contoirets räkning. Om han än en gång igenomläser Skriften, lär han ingenstädes igenfinna det ordet *förnämligast*, utan har han sjelf efter godtycko tillagt detsamma. Men väl har Auctor uti Skriften sagt, at en möjelighet af

Uträkningar til hindrande af afsättning för Contoirets vakra skulle försvinna, om det blefvo kändt, at Contoiret kunde skeppa för egen räkning. Detta är aldeles enligt med Handelens lynne: finner någon, at afsättningen icke kan gå utan dess biträde, faller den lätteligen på det rådet at uppsätta sina vilkor dervid altför högt, eller i annat fall aldeles hindra densamma; men, om han märker, at man har andra utvägar til vinnande af afsättning, är alltid at förmoda, det han åtnöjer sig med en mera drägelig vinning. I öfrigt utvisar sjelfva Skriften, at hufvudsakeliga afsigten varit at få afsättningen bestridd igenom Inhemske Handlande. Skulle icke jus. någre få af de aldrarikaste blifva ensamme om Jernhandelen, så är väl ingen olycka dervid: Rikets förmån består icke deruti, at någre få skola samla all välmågan; det är nyttigt för Samfundet, det är enligt med allmän rättvisa, at den blir delad imellan flere på det sättet, at de jemväl sättas i tilfälle at igenom arbetsambet kunna vinna förkofran til sin förmögenhet. Detta kan ske, om flere Handlande finna utvägar at deltaga uti utskieppningen af Jern, hvilket åter kan inträffa, om de alle kunna drifva denna handel utan at vara betungade med et ganska drygt förlag. Men et sådant ändamål kan vinnas, om Riksgälds-Contoiret bestriider första inköpet, lemnar vahren i den stund skeppningen kan företagas, och icke fordrar sin betalning i Vexlar förr, än Connoissement kan tecknas, då ock de Handlande äro i rättighet at draga Vexlar på vahren.

At en ny 15 Riksdalers Creditsedel skulle bringas i omlopp för hvarje skeppund Stångjern, Contoiret köper: det säger Författaren af Något, men det är origtigt anfördt, och förhåller

håller sig icke så. Contoiret eger icke en Stång af Jern til så högt pris, men väl har det köpt Stångjern ända ner til 12 Rikdalar 24 skilling i Creditsedlar för skeppundet. Om alfarliga Författningar vidtagas til hindrande af högt Agio, kan väl ock Stångjernet erhållas til lägre pris.

Imedlertid utgå visserligen icke nya Sedlar för hvarje af Contoirets utgifter; — långt äro vi derifrån: — det är allmänt bekant, at stora Summor af Credit-Sedlar hvarjt År åter indragas igenom allmänna Beyillningen och andra Intäkter. Voro icke de stora och kostsamma Uphandlingarne af Vexlar, torde man snart få höra klagan öfver brist af Credit-Sedlar i Rörelsen: och stunden til en sådan klagan torde vara närmare, än man föreställer sig. Skulle Contoiret icke hafva handlat Jernet, så hade de Handlande köpt det, och i alla fall hade det väl som nästan allt annat Inventarii Jern blifvit pantsatt i Disconten, då det utelöpande antalet af Credit-Sedlar varit det samma, om icke större. — Man lär då hafva aldeles orätt at tillskrifva Contoirets Jernhandel någon tilökning af Sedelstocken.

På et ställe säger Författaren af Något: at försäljningen af Jern ej kan ske så fort som inköpet; ju mera det påskyndas, ju större blir förlusten. Måne detta är et skrif- eller tryckfel? I annat fall synes det strida mot all erfarenhet, at en skyndesam försäljning skulle medföra förlust, eller öka förlust. Så galen lär näppeligen någon vara, at han, blott för at sälja hastigt, skulle lemna sin vahra med förlust och stor förlust.

Lager af Jern, som all annan Handelsvahra, är i allmänhet en oundvikelig nödvändighet,

och i anseende til Jern så mycket angelägnare, som det annars icke vore tilreds, när skeppning kunde företagas: ofta have vi sett, at utskeppning blifvit uppehållen i brist af förråd utaf nödiga sorter af Jern. Den vahrän har den förmånen framför många andra, at den icke rutnar, eller skadas af rottor. Altid behåller den et verkeligt värde, kan i alla tider skaffa Silfver och Guld; och vinsten derpå betalar rikelig Ränta för väntningstiden. Skulle väl någon tro, at Handlande i annat fall belastade sig med sådana Lager, som vi alla är sett på Vägen? För Riksgälds-Contoires räkning, för hela Rikets förmån, upprepar jag min önskan: at vi måtte hafva Lager af lika redbar och säljbar vakra til beloppet af hela Credit-Sedel-Stocken: Snart skulle då försvinna all anledning til misstroende för Sedlarne, alt värdet derå, och Agio blifva et tomt ord utan bemärkelse.

All erfarenhet skall efter Författarens påstående vitna, at en Rörelse, som drifves för Publici räkning, blir förr eller senare värdslösad, intrasslad, och underkastad hvarjehanda både illgrepp och tilgrepp. En vacker tilvitelse åt alle Publike Embetsmän! Jag ville väl se, huru Författaren kan bestyrka sin förmenta erfarenhet dervid: hans blotta ord utgöra icke någon bevisning. Männe väl så långt skulle hafva kommit uti förderf, at kundskap, nit, och redlighet icke mera skulle finnas i landet? Männe väl sådana egenskaper icke mera skulle finnas hos Embetsmän, och andre kunna danas dertil? Nej! Min Herr Författare, icke inrätta alle våre Medborgare sin hela uträkning efter Penningevinsten, så mycket äro de icke vinningslystne; än lågar den sanna äran i mången

Svensk

Svensk mans bröst: all den kundskap, här kan erfordras, är icke högre, än at Svenske män kunna förvärfva och ega den. Vi kunne vara öfvertygade, at vår nådige Konung upsöker och nyttjar Embetsmän, som ega alla erforderliga egenskaper; och hvad skulle bringa oss på den tanken, at Ständer på sin sida icke skulle kunna välja sådane Män til Fullmäktige å sina vägnar. Et helt friskt exempel på renhet ifrån egennytta vil jag upgifva: Tvenne Tjenstemän blefvo serskilt anmodade at skaffa en Man förmanliga vilkor vid en försäljning af Jern til Riksgälds-Contoirtet; och dem lofvades anseelig belöning, om de bragte det til verkställighet; men de afslogo anbudet, och fullgjorde redeligen sin skyldighet at bevaka Contoirtets rätt och förmån. Skulle väl desse vara de endaste rätt-sinnige och kunnige Embetsmän i landet? Jungalunda! Jag känner äfven andre Embetsmän, som haft kanske än större anbud, föragtat dem, och med lika kunnighet som oegennyttighet upfyllt sina Embetspligter. Alt detta kan bevisas.

Visserligen kan man prata Folk öronen fulla om förluster i pris och omkostningar, på In- och Utländske Commissionärer, Sjöskador, långvariga oförsälda Inventarier, ensidiga beting, och mera sådant. Men det alt är icke fjerdedelen så farligt, när man företager en riktig granskning deraf. Jernhandelen är icke något perlestickeri, som man säger; dertil fordras icke at vara upammad på Handels-Contoir; man kan äfven utom dem förvärfva kännedom deraf; en nitisk Embetsman skaffar sig den lätt, om han icke eger den förut; äran drifver honom at nyttja omtanka; med den bereder han sig och nyttjar tilfällen; uträkning och hus-

håll-

hållning använder han så, som anginge det hans enskilda förmån: — och härned undvikas de uppräknade mångahanda förluster. Af inhemske Commissionärer kan man få tillräcklig säkerhet för all upbörd, hvilket erfarenheten bestyrker, och Riksgälds-Contoiret för sin del bragt til verkställighet. Utländske Commissionärer antager man icke utan at inhemta säker underrättelse om deras frågd och vederhäftighet; man undviker efter möjligheten at lemna penningar i deras hand odisponerade; och angelägenheten för dem at få fortfara med en vinning, Crediten, som utgör alt för en Handlande, fyller det öfriga til säkerheten. Et publikt Verk, som visar affärer til belopp af stora summor, och icke behöfver anlita utländske Handlande om ständige förskotter med osäkerhet om betalning, kan göra mera val af Commissionärer, och oftast erhålla dem påliteligare än de fleste enskilte, ty dervid företer sig en riktig uträkning för utländningen at göra större vinning med mindre besvär för vida större summor.

En stor del af de uppräknade möjligheter til förluster beror af sättet til Handelns bedrivande. — Författaren af Något tager för gifvet, at Contoiret skulle utskicka sit Jern i commission til försäljning. Men hvarifrån eger han väl kunskap derom? Icke finnes det i den af honom klandrade Skriften; och detta är en tanke, den Författaren af eget behag lånat Contoiret. Jag vet väl, at Handlande med rättskaffens uträkning och omtanka företagit sig at stundom utskeppa Svenska vahrer til försäljning i commission, och at de gjort hederlig vinning dervid: men i allmänhet torde väl vara mindre säkert at så mycket lita på Utländningens redlighet; och

och jag anser sådan Handel leda til förmycken vidlyftighet för et Publikt Verk. Andra utvägar til afsättning finnas af mer än et slag: och hvar är gränsen för utvägar hos en tänkande Handlande, som outtrötteligen söker underrättelser från alla sidor, noga uträknar största sannolikheten til mesta fördelen jemte medlen dertil, och följer den med behörig vaksamhet och drift?

Allmännaste sättet vid Jerns försäljande til Utländningarne lär vara det, at man skaffar sig requisitioner ifrån dem, det är, at de anlita en man här i landet at för deras räkning anskaffa en viss quantitet af Jern, som då med deras kostnad och risque eller äfventyr utskeppas. Ofelbart är detta det makeligaste och säkraste sättet at exportera; dertil fordras inga serdeles Köpmans-insigter, föga uträkning, als ingen dristighet, et ringa besvär: alt beror deraf, huru man må så ställa sig med Utländningen, at man framför andre må bli anlitaad derom. Utländningen är en Handlande, han måste då vara mest smickrad af största möjliga vinningen; och följakteligen måste man för honom lysa med yttersta bemödande at i värde nedsätta priserna på de exportabla vahrerne. Denna nedsättningen verkställes med förlust för inhemske tilverkare, och deremot svarande vinst för Utländningen; den bidrager til en ren förlust för hela Riket, til undervigt i Handelen, til en verkelig minskning af växel-tilgångar i landet, til höjande af Cours och Agio. Förlusten härvid ersättes ingalunda genom de fattiga 2 procent, som i Commission betalas, alla små knep förtjena icke at nämnas: och de 2 procenten jemte tilökad vinst derutöfver torde den Svenske Handlande kunna förtjena til sin och
Ri.

Rikets båtnad, om Handelssättet blefvo förändradt. At kunna skaffa Utländningen det begärta Jernet, måste man finna det i förlag; dertill fordras at först inköpa det emot betalning i Penningar; tilräckelig tilgång deraf är icke hvar mans lägenhet, utvägar dertill måste således uppsökas. Nu frågar jag, om icke så förhåller sig, at man til vinnande deraf anlitar Utländningen at få draga växlar på honom? Jag önskade, at det icke voro så, men hittil har all sannolikhet talat för den tankan. Orödan uti Penninge-verket i Hamburg förledne Höst lär väl hafva verkat, at sådant för början af denna vinter mindre låtit sig göra: men det hafva våra Disconter fått umgälda; och för min del anser jag för en Riks-vinst, at de kunna frija landt ifrån en dryg del af utländskt förlag. När Svensk man fått draga vaxlar på Utländningen til förlag, beräknar denne sig til förmån hvarjehanda afgifter dertill uti sit mynt; det ökar den Svenske mannens Gäld och beroende af Utländningen, med det samma ökas undervigten i Handel och brist af vaxlar; och den Svenske Handlande söker at taga sin ersättning igenom uppsättande af vaxel-priset eller Coursen för egne landsmän. Sålunda blifver både Riket i allmänhet och enskilte Medborgare i Samhället mycket lidande vid denna Operation.

En sådan gång af Export-Handel lär ingalunda vara den nyttigaste: den liknar alt för mycket den olyckliga stälning, uti hvilken vi voro mot Hanse-Städerna vid Konung Gustaf den Förstes tilträde til Regeringen, då Svenske Handlande voro föga annat än de utländske Handlandes Factorer; och ifrån hvilket hårda Utländska ok den Store Konungen friade oss
med

med så mycken möda, men ock med så mycken ära och styrka. Visserligen anser jag Exportörerne för nyttige medlemmar i Samhället; jag tror mig äfven ibland dem äga vänner, dem jag högaktar för personliga egenskaper; men sanningen får icke upoffras åt vänskapen; och jag måste förklara, det jag frugtar, at få bland dem bedrifva vår Exporthandel med den nytta för Riket, som borde och kunde förväntas deraf.

En stor och kanske rätta orsaken dertil torde ligga deruti, at nödiga förlager til Handels bedrifvande på förmånligaste sättet skulle blifva dem för dryga utan biträde af Utländningarne. Vil man nu se Rikets Handel upbragt til sin rätta höjd, lär det vara nödigt, at tilgången til förlager göres dem lätt i möjligaste mätto. Jernet är en af våra yppersta Exportvahrer; i anseende dertil blifvo förlaget anseeligen lättadt, om det förslaget blefve vidtagit: at Riksgälds-Contoiret upköpte anseeliga sortementer deraf, efter de Handlandes önskan lemnade dem sina behof vid hvarje lastning, väl togo sin betalning derföre i Vexlar, men icke til högre Riksdalerstal i Hamburger Banco, än derföre varit utbetaladt i Svenskt Banco, och det utan at fordra betalningen förr, än Connoissementer voro tecknade, då de Handlande ega rättighet at gifva Vexlar. Härigenom undsluppo de Handlande alt förlag til vahran, således äfven all Ränta derå; de blefvo friade från et plågsamt beroende af Utländningen, så i anseende til gäld hos honom, som tvång vid pri-sernas utstakande. Då torde Handeln kunna vändas så, at otvungna beting kunde göras efter vahrans rätta värde på serskilta Orter, och at Svenske Handlande vunno vida mer än tilförene.

Om

Om verkställigheten af utskeppningen blefvo gjord på här anförda sättet, så försvunno alla tilfällen til de förluster af mångahanda namn, som Författaren af Något upräknat: och et Publiskt Verk fingo dervid en lätt och enkel befattning.

Ingen fråga om National förlust kan upstå vid en sådan ställning af Handelen; tvärtom den leder ju tydligen til ofelbar Nationel vinst, då hela kostnaden på utländska Förlager besparas åt Riket, och högre betalning för vahrän kan vinnas af utländsk man. Helt tydeligen syftar den klandrade Skriften derhän, och första möjligheten af verkställighet har Riksgälds Contoiret visat igenom den försäljning, det redan gjort på förra årtalet, ehuru det icke til Skeppningsiden kunde få sit fulla quantum framfört til Götheborg, allmän klagan var öfver bristande afsättning af Jern, Vexlar på Hamburg blefvo så svåra at få, och Coursen på Engeland i jemförelse förhöll sig mindre förmånlig.

Författaren af Något klandrar med någon häftighet, at man föreslagit, det Silfver för Contoirets räkning måtte införskaffas i afsigt at på säker grund bringa mera Bancomynt i omlopp. — När Silfver icke för betydande del kan framskaffas innom landet, men likväl är outhärdligen nödigt at utgöra et verkeligt Mynt efter stadgade Myntförfattningar: synes ingen annan utväg vara öfrig än at henta det utifrån. Det låter något i hast, at tyngden på Handelsvägen icke bör ökas med denna vakra; men det samma skulle ju gälla för alla utifrån inkommande varor. Icke lär man kunna påstå, at vi, för at spara Handelsvägen, skulle försumma at införskrifva Salt ifrån främmande Orter

ter; icke kunna vi vid infallande missväxt-år underlåta at inskaffa Spannemål, blott för at icke öka tyngden på Handelsvägen: bägge äro nödvändighets-vahror til Folkets lifsuppehälle, och alla andra betänkligheter måste vika för et så viktigt ämne. Så länge, man icke vil eller icke hunnit omstöpa Menighetens omdöme om verkeligt Mynt, lär Silfret blifva en outhärlig nödvändighets-vara at anskaffa til allmän gångbarhet, och för at uppehålla värdet af Pappersmyntet. Rörelse med Mynt, och dess bibehållande i värde, lära, som jag förr anfört, vara högst nödiga för at underhålla Näringarnes behöriga drift: afstadnar en sådan rörelse, lära väl ock snart Näringarne förfalla; och då voro det förbi med alt hopp om Rikets återställande til en förmånlig Hushålls-författning. Skulle man afbida den tid, då öfvervigten i Handel sjelfmant hitförde tillräckeligt Silfver, torde dervid endast möta den lilla betänkligheten, at större delen af oss nu lefvande jemte Näringarne redan voro afsomnade: Författaren af Något har åtminstone icke skaffat oss anledning til et bättre hopp. Häraf lär följä, at Silfver bör införskrifvas, och derigenom mera Bancomynt på säker grund bringas i omlopp. Nödig varsamhet torde fordra, at det icke sker på en gång, utan något efter handen. —

Ingalunda är det en nödvändighet, at Credit-Sedel-Stocken skulle ökas i samma mån, som Silfver för Contoirets Jern blifvo införskaffadt. När första Förslaget är bestridt, är väl också det mesta gjordt i den vägen. At göra detta mera tydeligt, torde jag få uppgifva gången af saken sådan, jag mig den föreställer. Contoiret har inköpt Jern, dels emot Banco, dels emot Credit-Sedlar: det utgör första För-

laget. När Contoiret försäljer Jernet emot Vexlar al pari för Hamburger - Banco mot Svenskt Banco, låter det förvandla någon del af beloppet uti Silfver al pari. Det införskrifna Silfret inlemnas i Banken, och Sedlarne derföre användas til utvidgande af Contoirets betalningar med sådant Mynt. Ju mera Bancomynt sålunda sprides i rörelsen, desto mera måste väl Agio falla; ju mera det faller, desto mera Bancomynt inflyter uti allmänna Bevillningen; derigenom försättes Contoiret i stånd at vidare utvidga sin rörelse med samma Mynt; och i den mån, det sålunda utsprides, öppnas en möjlighet för Riksen Ständer at längre utsträcka skyldigheten til allmänna utlagors erläggande med Bancomynt, hvarigenom man kommer alt närmare och närmare til det efterlängtrade ändamålet, ordning uti Rikets penninge-verk. Då Silfver fås til pari Cours imellan Hamburger och Svensk Riksdaler, kan dervid icke räknas mer än en Skillings förlust efter halten; men deremot vunno Contoiret 6, 7, 8 à 9 Skillingar Banco mot de Courser, som hittil varit på samma Mynt. Emot en sådan vinst, helst uppå betydliga Summor, blefvo kostnaden vid Silfrets införskrifvande en ganska ringa ting, och lönade sig rikeligen at bestå. Kan nu omloppet af Bancomynt på detta sätt befordras, lär en hvar kunna finna, at i samma mån, det tillväxer, måste ock Credit-Sedlarne förminsкас; ty de användas så mycket mindre til Contoirets utgifter, och den vanliga indragningen går sin jemna gång.

För flere med mig är det en serdeles lycka, at Författaren af Något icke eger en uteslutande rättighet til sundt förnuft eller omdöme derom. I annat fall voro det illa ställt för alle,
som

som tro, at åsynen af Silfvers verkliga infö-
rande i Landet skulle göra en träffelig verkan
på allmänna meningen. En hvar lär erkänna,
at han mest litat på det, han sjelf ser. När
man sjelf sett, en Silfver-transport inkomma,
vet man med säkerhet, at den tilgången finnes
i Landet. När man finner, at flere transporter
komma efter, ökas hoppet, at Penninge-verket
framskrider til nödig och nyttig ordning. — Då
illfänas icke de, som kunna använda Bancomynt,
at upköpa det til et högt Agio: — Då lönar
icke längre mödan för Draken at ligga på god-
set, utan Bancomyntet slipper ur sit fängelse,
at egaren åtminstone må vinna något derpå, in-
nan fallet af dess värde blir än stärkare. I
dessa näst förflutna dagar hafva vi sett exem-
pel, huru fruktan för fall af Agio kunnat fram-
locka nedgräfna skatter af Bancomynt. Allmän-
heten lär då finna, at man med skäl räknar på
god verkan af hvarje i Landet inkommande post
af Silfver.

Huru länge Silfret stadnar i Landet; sådant
ankommer på ställningen af Cours. I vårt Land
är omöjligt at med pålitelighet fälla Agio, u-
tan at tillika fälla Coursen. Rikshushållnin-
gen är såsom et Hjul, det går icke med en el-
ler annan god eckra eller löt, alla delar i dess
cirkel måste vara tilsamman för at underhålla
dess rörelse: så måste äfven alla Hufvud-delar-
ne i en Riks Hushållning på en gång hjälpa
hvarandra, ty, om endera af dem är mycket
bofällig, händer nästan altid, at den vid rörel-
sen förderfvar de öfriga. Vexel-Cours är et af
de föremål, som nu tarfvar alfvarligt förbättran-
de. Genom Jernhandel har Riksgälds-Contoi-
ret gjort en början at söka fylla sit behof, u-
tan at behöfva anlita Enskilte om så stora Sum-
E 2 mor

mor i Vexlar som tilförene. När Contoirtet kan aldeles draga sig ifrån Vexlarsköpande på Börsen, försvinner der den störste Afnämaren af vahren, efterfrågan deraf måste minskas i samma mån, och sålunda måste väl äfven Coursen falla. — Med en fallande Cours försvinner åter Uträkningen på vinst vid utförande af Silfvermynt, och då stadnar det vä i Landet. Sålunda måste Cours och Agio hjälpa hvarandra at falla, äfven som de hui it hvarandra at stiga; men begges fallande synes kunna befordras igenom en Jernhandel för Riksgälds-Contoirtets räkning. —

Planen dertil vil Författaren af Något förlikna vid en Köpmans anstalter til Bankerut. Hvarföre nämner han just en Köpman vid något så förhateligt som en Bankerut? Vi vete ju, at den olyckan drabbat Medborgare af alla Stånd och Näringar, och de flesta af oss lära någon gång hafva funnit en Vän träffad deraf: hvi skall man insultera dem i sin olycka? Liknelsen är ock så litet lyckligen uttänkt, at hon aldeles icke uthärdar en alfvarsam undersökning. Planen vid Jernhandelen angår Sveriges Rike, til hvars förmån den är upgifven; planen til Bankeruten angick Köpmannen, som derigenom skulle räddas: Riket och Köpmannen äro således de personer, som på hvardera sidan skota föreställas. Köpmannen skulle vid en åsamlad Gäld af 100,000 R:daler icke hafva mer än 1000 R:daler verkelig tilgång, det är, hans skuld var 100 gånger större än tilgången; men Sveriges Rike eger säkerligen 100 gånger mer än hela dess Gäld, och deröfver: här felar då liknelsen just med et aldeles omvänt förhållande. Köpmannen höll god mine: men en del af Sveriges Invånare måla vår skuld utöfver all höf-

va svår och farlig. Köpmannen uphandlade alt på Credit, uplånste nya Capitaler, och samlade derigeoom en summa Penningar: Sveriges Rike deremot handlar emot rigtig betalning, afminskar jemf om på sin gäld, och samlar icke något serskildt Capital. Köpmannen sammankallade sine Borgenärer, det gör icke Sveriges Rike: Köpmannen förmådde Borgenäerne at för alt åtnöja sig med de af honom senast uplånta Penningar; men Sveriges Rike betalar fullt ut med dess egne Invånares sammanskotter. Liknelsen är således i alla afseenden origtig, och tillika föga anständig emot vårt kära Fädernesland.

Aldrig hafva Exportöerne erbudit Riksgälds-Contoiret sin vinning på Jern-utskeppningen: en sådan art af Patriotisme kan ock icke begäras af dem. Författaren af Något lär icke hafva Fullmaet at göra et sådant anbud; jag tviflar med skäl, at de med nöje skulle göra en sådan upoffring. Om de velat undgå det omdömet at hafva bidragit til Rikets förlust på Cours och Agio, hade de kunnat vinna det ändamålet vida lättare blott derigenom, at priserne på Vexlar och Bancomynt icke blifvit så högt upjagade. Då hade säkerligen ingen tänkt på Jernhandel för det Allmännes räkning, som nu blifvit aftvungen til nödig sorgfällighet at rädda det Allmännas väl.

All medtäfian i Handel, som i andra Näringar, väcker naturligtvis den omtanken, at man derigenom kan komma at sakna något af sin påräknade vinning. Ju starkare denna medtäfian kan blifva, desto mer upmärksamhet väcker den. Om man då finner utväg at hindra fortgången deraf, är mensklige lynnet så beskaffadt, at man gemenligen icke försummar den.

— Det är då helt naturligt, at vederbörande heldre lära söka at hindra än befordra Contoirets afsättning. Och det lär en tänkande Allmänhet hafva funnit, innan jag nu gjort påminnelse derom.

Den af Författaren klandrade Planen går i korrthet derpå ut:

At skaffa Riksgälds-Contoiret egen tilgång af Vexlar, nu i början til pari mot Hamburger-Banco, och således med besparing af skillnad i Cours til 6 skilling Svenskt Banco på hvarje Riksdaler.

At bringa verkeligt Mynt uti Landet i omlopp til et sagta fallande af Agio mellan Credit-Sedlarne och Bancomyntet, då ock Credit-Sedlarne efter handen kunna indragas och småningom försvinna.

At verkställa detta med Landets egen tilverkning af vakra, som lär vara det säkraste medlet.

At vinna detta ändamål utan tvång eller ny beskattning af Rikets Invånare, som tilhör Konungen med Rikets Ständer, allena at utstaka.

Så vidt jag kan förstå, är denna plan helt enkel och naturlig. Men nu har den vigtiga händelsen inträffat, at Konungen kallat Ständerne til et allmänt Riksmöte. Der lära väl Rikets angelägenheter blifva öfvervägade och afgjorda med mera grundelighet, än vi löse Förslagsmakare kunne åstadkomma. Sålunda kunne vi ock slå oss til hvila, och i stillhet afbida hvad stadgat blifva kan.

Om Riksgälds-Contoirets Förvaltning.

Fullmäktige vid Riksgälds-Contoiret hafva haft den olyckan at misshaga Författaren af Något; och under en Florsmantel af ordet *Torde*
ka-

kastar han ganska svåra beskyllningar på dem för deras förvaltning af Verket.

En Onämnd har i Stockholms Posten af den 13 Januarii nästlidne rätt nätt och tydeligen visat hans ofog i den delen. Kännare af sakerne behöfva icke mera för at finna det; men för många andre torde det icke vara onyttigt at ingå i närmare undersökning af ämnet.

Om de tilmälen, Författaren gjort Fullmäktige, kunde ledas i bevis: borde man vänta den Patriotisme af honom, at han med rigtiga skäl i handen vid nu förestående Riksdag måtte inställa sig såsom deras anklagare til hämnande af Rikets lidna skada. Kan han åter icke bevisa dem, så hade han bordt hafva försyn at under de orden *torde och kan hända* försöka at stjåla äran af Medborgare. Som sjelf Handlande kan han icke vara okunnig derom, at berättelser om grofva fel uti Contoires-Betjenters åtgärd vid Handelsärender skada den Handlande, som är deras Hufvudman, emedan de väcka et skäligen misstroende för alla det Husets affärer, och således förspilla Crediten, hvilket är nästan alt för den Handlande. Tillämpningen deraf hade icke varit svår at göra, ty Riksgälds-Contoiret har at vårda en stor del af Rikets Credit inom och utom Landet; om förvaltningen af detta Verk är i hög grad felagtig, måste Rikes Credit gå förlorad; en allmänt kundgjord berättelse om sådana fel kan lätteligen väcka misstänka derom: och sålunda leder den rakt fram til Rikets stora skada. Hade han änteligen föresatt sig at smäda Fullmäktige vid Riksgälds-Contoiret, så hade han åtminstone bordt vara omtänkt at skona det oskyldiga Fäderneslandet.

Författaren af Något säger: at Riksgälds-Contoiret torde i betydlig mån sjelf vara väl-

lande til det onda, hög Cours och Agio, genom mindre lämpeliga Vexel-Operationer. Näppeligen lär något uttryck kunna vara mer obestämdt än detta. Hvilka Vexel-Operationer menar han? Hvad är det mindre lämpeliga dervid? Alt sådant förklarar han icke. Men at dömma af den anda, som råder uti hela hans Afhandling, skulle man kunna föreställa sig, at han dermed menat just Contoires anstalter til fällande af Cours och Agio. Redan har jag upgifvit, huruledes Contoiret bidragit til deras nedsättande. Det är allmänt bekant, at Contoiret igenom Vexlars försäljande länge hållit dem nedre vid et drägeligt värde. Man vet ock, at Contoiret igenom Vexel-byten lättat många Handlandes bekymmer om tillgång af Vexlar, och derigenom minskat tilfället til Coursens upjagande. Derigenom vunno Vexel-köpare mycken lindring i sin rörelse; penningen hölls länge vid et stadigt värde; Medborgare hade säkerhet om penningens värde i deras hand, kronans inkomster blefvo mera tillräckeliga til bestridande af dess behof; — och Riksgälds-Contoiret, som det närmast angick, uppehöll Rikets Credit i Penningevägen utom och inom Riket, det vann en anseelig besparing i sina enskilda utgifter. Alt detta synes nogsamnt bevisa, at dessa Vexel-Operationer varit ganska lämpeliga, och just för Riksgälds-Contoiret i synnerhet. Jag vet väl, at man velat upgöra Uträkningar, huruledes Contoiret skulle hafva förlorat dervid. — Men, om de blefvo lagde för Allmänhetens ögon, kunde man lätt utreda, huru felagtiga de äro. Någon kostnad har kunnat visa sig, til exempel, igenom Courtage; men en åttendedels procent är en alt för lumpen utgift emot de stora fördelar, som verkeligen blifvit vundna, och Riksgälds

gälds-Contoiret är inrättadt til hela Rikets nytta. Man har väl aldeles orätt at dömma om vahrors värde, och sålunda äfven om Vexlar, annorlunda än för den tid, då de uphandlas, ty sedermera tilstötande händelser förändra det så lätteligen, och det är icke menniskor gifvit at se långt in i det tilkommande. För dessa klandrade Vexel-Operationer hafva Fullmäktige imedlertid haft den tilfredsställelsen, at Allmänheten öfverljuddt förklarar sit nöje deröfver, at uplyste och för det allmänna nitiska Herrär och Män vid 1796 års Revision i alla delar godkänt dem; — och at Konungen i Näder behagat gifva Fullmäktige sit nådiga välbehag deröfver tilkänna.

Fullmäktige skola äfven hafva felat igenom Vexlars inköpande mot Bancomynt til hög Cours. — Åter detta är sagt i allmänna ordalag allena, utan upgift af verkeliga händelsen, utan bevisning. Väl kan vara möjligt, at Contoiret någon gång handladt Vexlar emot hög Cours i Bancomynt, men deraf följer icke genast, at det varit et fel. Om bebofvet fordrat hastig hjälp, och ingen lindrigare tilgång varit til Vexlar, har angelägenheten at bibehålla Rikets Utländska Credit kunnat göra sådant til en oundvikelig nödvändighet. Hvar Man lär kunna finna detta, och minst hade det bordt undfalla en Handlande, hvilken icke kan vara obekant, at dylikt alt som oftast förefaller uti de Handlandes Penninge-Rörelse med Utländningar. —

Igenom Vexlars försäljande mot Riksgälds-Sedlar til lägre Cours skola Fullmäktige jemväl hafva förgått sig. Om de på det sättet försålt Vexlar vid samma tid, som de köpt dem emot hög Cours på Bancomynt, så hade de visserligen felat rätt svårligen. Af denna til klan-

der införda meningens tillsättande näst efter den föregående skulle mången kunna tro, at så skett: men det förhåller sig icke så. När Contoiret sålt Vexlar, har det alltid hållit lika pris med andre Vexel-Försäljare, som just igenom Contoirets försäljning blifvit hindrade at jaga priset högre up. I allmänhet är väl aldeles origtigt at dömma en handel efter olika priser vid olika tider, ty mellankommande omständigheter förändra så lätt allt värde af Vahror. Sålunda har den, som för några år sedan sålde Spannemål för 4 Riksdaler tunnan, icke handlat oklokt, ehuru den efter missväxten blifvit betald med 8 Riksdaler; ty den förra tiden kunde icke fås högre betalning i anseende til god tilgång, men sedan har bristen gifvit tillfälle til starkare betalning. På samma sätt förhåller det sig med Vexelhandel.

At Contoiret onödigt slösat Provisioner och Interessen på Utländske Coresspondenter: säger Författaren. — Men detta som mycket annat utan tecken til bevisning. Tiltror han sig at styrka sin angivelse, så gör han ganska väl at på behörigt ställe anmäla det: och Fullmäktige lära icke frugta at möta honom, hvar det vara må. Det känner jag imedleertid, at Fullmäktige ständigt varit sorgfällige at bespara Rikets Utgifter, så uti provisioner som Interessen til Utländske Correspondenter, så vidt det kunnat låta sig göra: — och detta kan med Handlingar bevisas. —

Förtidiga Afbetalningar på Capital-Gälden vil Författaren äfven förebrå Fullmäktige. Besynnerligt förefaller det, at Afbetalningar å Capital-Gäld kunna tilvitas någon gäldbunden såsom et fel, och Riksgälds-Contoiret i synnerhet.

het. Utan möda finner en hvar, at man ifrån betalningsdagen af et Skuld-Capital genast besparar en annars derå löpande Räntan; och at Rikets börda således lindras igenom hvarje afbetalning å Capital, som drager årlig Ränta. Den Gæld, som för Rikets räkning blifvit til hufvudstol betalt, har varit på Utländsk Ort; och desto större förmån har Riket tillflutit igenom dess afbördande. Hvad är för tidig afbetalning å Capital-Gæld? Är sådan betalning någonsin för tidig? Men til närmare uplysning får jag nämna, at flera betydande Rikets Skuld-Capitaler skulle förfalla mot slutet af Århundredet. Om de på en gång skulle medföra full betalnings skyldighet, visade sig en ren omöjlighet at det kunna fullgöra. Lätteligen såg man, at följderna af kriget skulle lägga nästan oöfvervinneliga hinder i vägen för omsättningar af gamla Lån eller uptagande af nya i deras ställen. Derföre vidtogs den utvägen at efter görligheten samla egen styrka til någon dels afbetalande: man använde den på ställen, der det kunde ske, och sökte tillika det, som för Riket kunde medföra största nytta. Härigenom vanns en lättnad i Summornes storlek vid Århundredets slut; Crediten på Utländska Orter blef ansevärd hufvudsaken och stadgad; man lade härigenom grund til de sedermera lyckligen fullbordade anstalter at förnöja Rikets Utländske Borgenärer. — Och pröfve nu Allmänheten, om Capitaler blifvit i förtid betalte, eller något derigenom är feladt.

Uphandlingar af Vahror anföras såsom fel. Redan har jag något omständeligen utredt saken angående Contoires Jernhandel, och jag återoppar hvad dervid är anfördt.

Alla

Alla omilda omdömen om Contoirets Förvaltning kröner Författaren med de orden: och kan hända genom flera afsteg ifrån dess Instruction och primitiva Inrättning. Här är icke fråga om Verkets primitiva Inrättning, ty de förordnanden, Riksens Ständer vid senaste Möte gifvit, måste ofelbart åtlydas. Om Författaren tilltror sig at bevisa, det Fullmäktige gjort afsteg ifrån Instructionen, så behagade han annåla, hvaruti det består: å egne och fleres vägnar upmanar jag honom dertil. Skulle hans mening vara, at det alt vore fel, som icke med tydeliga ord blifvit förestafvadt uti Reglementen: så vil jag biträda honom med några uppgifter, som följa:

Fullmäktige hafva förändrat et kostsamt Lifränte-Lån uti Italien til et vida mindre tryckande Stående Lån.

Största Summorne af Utländska Lån voro uti Holland; betydelig del deraf hade vid denna tiden varit förfallen til slutelig betalning; kriget i Europa gjorde omöjeligt at på vanligt sätt göra omsättning deraf, eller uptaga nya Lån i deras ställe: Fullmäktige hafva bragt i stånd en underhandling, at af alla sammantagna Summor na betala en Trettiondedel hvarje år, och mera när det faller Riket lägligt; kostnaden dervid är betingad på det sättet, at Riket emot vanliga sätten til Afhandlingar om Utländska Lån gör en betydande vinning; efter de 30 åren har Riket med en skillnad af 309,125 Riksdaler utöfver de vanliga årliga kostnaderne bestridt alla utgifter dervid, och hela Capital-Gälden af 5,817,200 Riksdaler försvinner deremot hel och hällen.

Af Rikets Utländska Gäld är på hufvudstol afbetalt mer än 2 Millioner Riksdaler utländskt Mynt.

Dertil hafva icke några serskilta och nya Inkomster bidragit, utan är den utväg tagen, at man förvandlat en dryg utländsk Gäld til en vida mindre tryckande Inhemsk Skuld.

Häraf borde man vänta, at hela Skuld-Summan skulle hafva tilvuxit anseligen, helst utländska Riksdalerna efter Cours och Agio förvandlade måste göra en betydande tilökning. Men vid sidsta Bokslut är uttrönt, at Summan af Rikets hela Gäld uti alla slags Riksdaler, tal tilsammantagen är vida mindre, än den var i Martii månad år 1792.

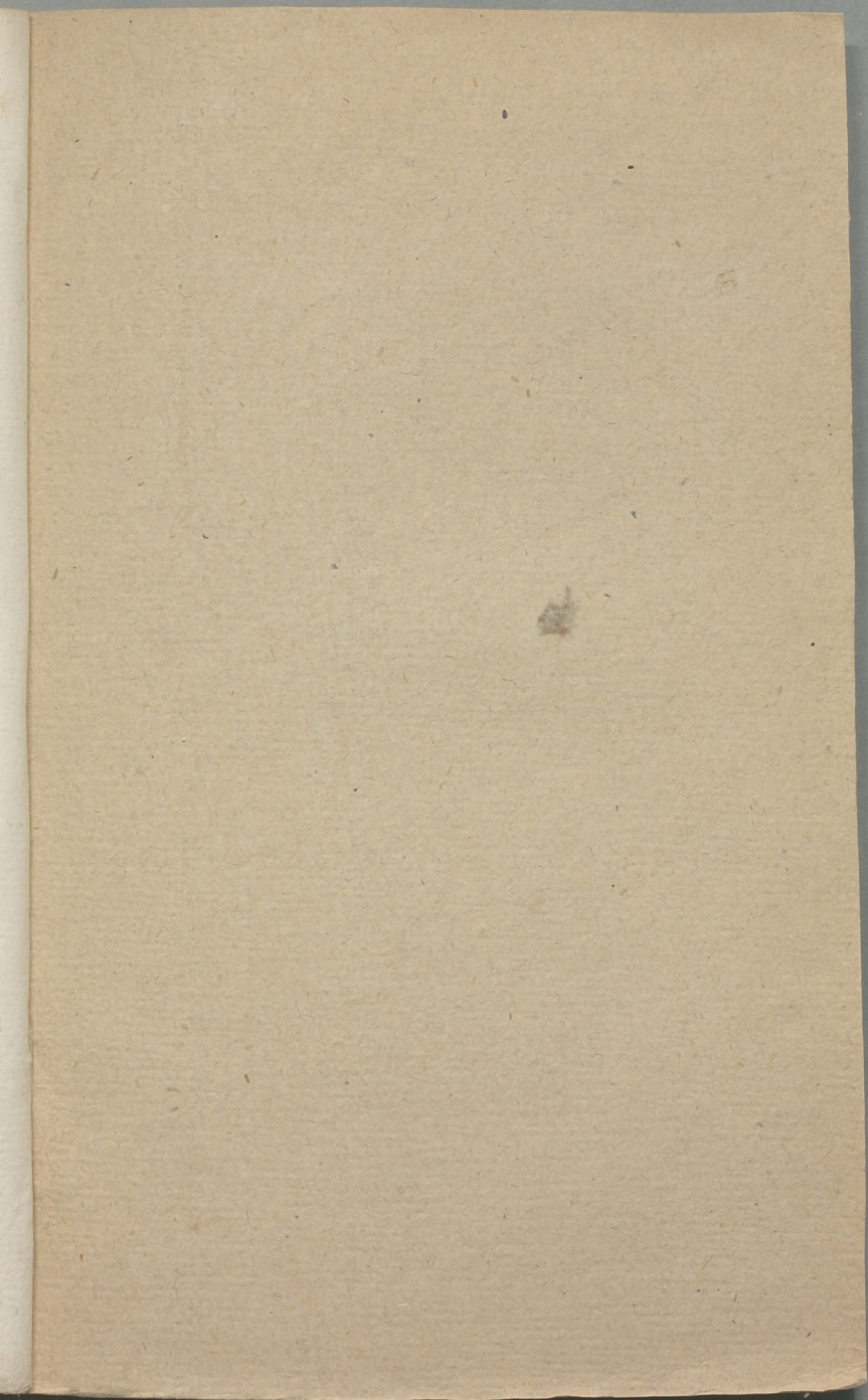
Så tiltagsne hafva Fullmäktige varit, at de icke blott följt ordalydelsen i sina Föreskrifter, utan jemväl rättat sig efter Hufvudmännernes skäligen tydeliga mening, och sålunda gått rakt fram til det af Hemliga Utskottet föreskrifna ändamålet.

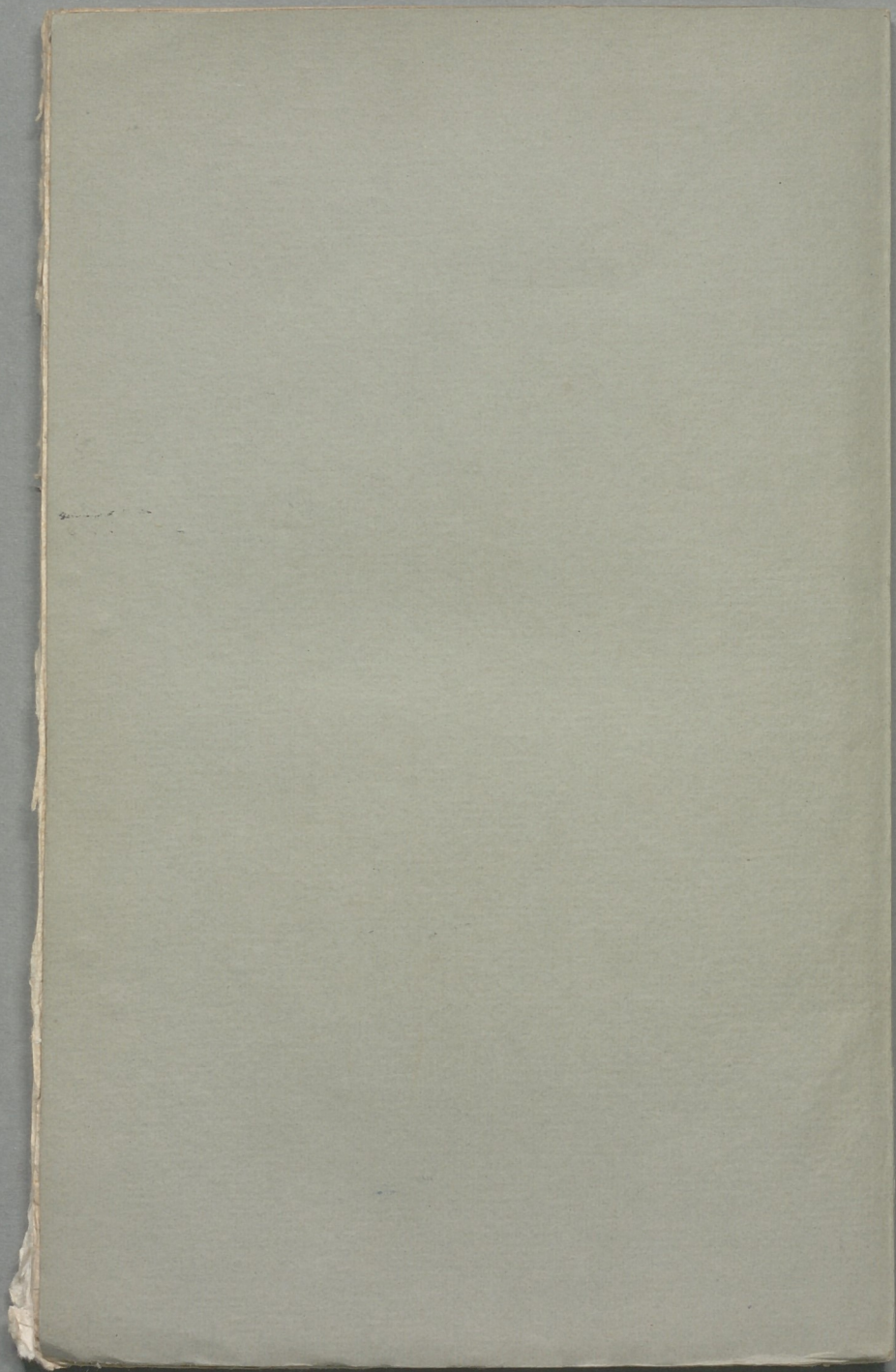
Slutet.

Vid första läsningen af Författarens Något förekom mig, at en del deraf klingade någorlunda för örat. Sedan jag närmare granskat hela Afhandlingen, har jag med förundran funnit, huru den emot all min förmodan är svag i allt det mesta, huru liten och dålig bevisningskraft den innehåller. Just detta har omsider bragt mig på den misstanken: — at hela Afhandlingen torde vara blott en Ironie; — at Författaren

ren skrifvit tvärt emot sin egen tanka i ämnet; —
och at hans afsigt kunde hafva varit at derige-
nom endast framlocka vederläggningar och en
del nyttiga uplysningar för det Allmänna.

Här stadnar jag ock för denna gången.

www.books2ebooks.eu